EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 15.9.2014
COM(2014) 578 final

ANNEX 1

LIITE

asiakirjaan

ehdotus neuvoston päätökseksi

Länsi-Afrikan valtioiden, ECOWAS:n ja UEMOA:n sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden talouskumppanuussopimuksen tekemisestä

LIITE

LÄNSI-AFRIKAN VALTIOIDEN, ECOWAS:N

JA UEMOA:N

SEKÄ

EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN

TALOUSKUMPPANUUSSOPIMUS

Yhteenveto

Luettelo sopimuksen osapuolista

Johdanto

I OSA: KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ EDISTÄVÄ TALOUS- JA KAUPPAKUMPPANUUS

II OSA: KAUPPAPOLITIIKKA JA KAUPPAAN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

1 luku: Tullit

2 luku: Kaupan suojaaminen

3 luku: Kaupan tekniset esteet sekä terveys- ja kasvinsuojelutoimet

4 luku: Muut tullien ulkopuoliset esteet

5 luku: Kauppaa koskevat helpotukset, tulliyhteistyö ja keskinäinen hallinnollinen avunanto

6 luku: Maatalous, kalastus ja elintarviketurva

III OSA: KEHITYSULOTTUVUUDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOON JA TALOUSKUMPPANUUSSOPIMUKSEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEEN TÄHTÄÄVÄ YHTEISTYÖ

IV OSA: RIITOJEN VÄLTTÄMINEN JA RATKAISEMINEN

1 luku: Tavoite, soveltamisala ja osapuolet

2 luku: Riitojen välttäminen: neuvottelut ja sovittelu

3 luku: Riitojen ratkaisumenettelyt

4 luku: Yleiset määräykset

V OSA: YLEISET POIKKEUKSET

VI OSA: INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

VII OSA: LOPPUMÄÄRÄYKSET

LIITTEET

BENININ TASAVALTA,
BURKINA FASO,
KAP VERDEN TASAVALTA,
NORSUNLUURANNIKON TASAVALTA,
GAMBIAN TASAVALTA,
GHANAN TASAVALTA,
GUINEAN TASAVALTA,
GUINEA-BISSAUN TASAVALTA,
LIBERIAN TASAVALTA,
MAURITANIAN ISLAMILAINEN TASAVALTA,
MALIN TASAVALTA,
NIGERIN TASAVALTA,
NIGERIAN LIITTOTASAVALTA,
SENEGALIN TASAVALTA,
SIERRA LEONEN TASAVALTA,
TOGON TASAVALTA,

ja

LÄNSI-AFRIKAN VALTIOIDEN TALOUSYHTEISÖ (ECOWAS),

ja

LÄNSI-AFRIKAN TALOUS- JA RAHALIITTO (UEMOA),

sekä

BELGIAN KUNINGASKUNTA,
BULGARIAN TASAVALTA,
TŠEKIN TASAVALTA,
TANSKAN KUNINGASKUNTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTA,
VIRON TASAVALTA,
IRLANTI,
HELLEENIEN TASAVALTA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTA,
RANSKAN TASAVALTA,
KROATIAN TASAVALTA,
ITALIAN TASAVALTA,

KYPROKSEN TASAVALTA,

LATVIAN TASAVALTA,

LIETTUAN TASAVALTA,

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

UNKARI,

MALTAN TASAVALTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,

PUOLAN TASAVALTA,

PORTUGALIN TASAVALTA,

ROMANIA,

SLOVENIAN TASAVALTA,

SLOVAKIAN TASAVALTA,

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

ja

EUROOPAN UNIONI,

jotka

OTTAVAT HUOMIOON Georgetownin sopimuksen Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän perustamisesta ja sopimukset Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (ECOWAS) ja Länsi-Afrikan talous- ja rahaliiton (UEMOA) perustamisesta sekä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen;

OTTAVAT HUOMIOON Cotonoussa 23 päivänä kesäkuuta 2000 allekirjoitetun ja Luxemburgissa 25 päivänä kesäkuuta 2005 ja Ouagadougoussa 22 päivänä kesäkuuta 2010 tarkistetun AKT–EY-kumppanuussopimuksen, jäljempänä ’Cotonoun sopimus’;

KATSOVAT, että olemassa olevat yhteydet Euroopan unionin, sen jäsenvaltioiden ja Länsi-Afrikan alueen välillä sekä niitä yhdistävät arvot ovat tärkeitä;

KATSOVAT, että Euroopan unioni, sen jäsenvaltiot sekä Länsi-Afrikan alue haluavat vahvistaa tiiviitä suhteitaan ja luoda kumppanuuteen, kehitykseen ja solidaarisuuteen perustuvat kestävät suhteet;

OVAT VAKUUTTUNEET siitä, että on tarpeen edistää kansojen taloudellista ja yhteiskunnallista edistymistä ottaen huomioon kestävän kehityksen ja ympäristönsuojelun vaatimukset;

KATSOVAT, että osapuolet pitävät tärkeänä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden noudattamista ja erityisesti ihmisoikeuksien kunnioittamista;

OTTAVAT HUOMIOON sitoutumisensa kansainvälistä kauppaa ohjaaviin periaatteisiin ja sääntöihin, erityisesti niihin, jotka sisältyvät Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamisesta tehtyyn sopimukseen;

KATSOVAT, että on tarpeen edistää Länsi-Afrikan valtioiden välistä yhdentymistä ja Euroopan unionin ja Afrikan välisiä suhteita;

PALAUTTAVAT MIELEEN, että Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (ECOWAS) ja Länsi-Afrikan talous- ja rahaliiton (UEMOA) tehtävänä on edistää Länsi-Afrikan talousliittoon tähtäävää alueellista yhteistyötä ja yhdentymistä, jotta voidaan kohottaa ihmisten elintasoa, pitää yllä taloudellista vakautta ja lisätä sitä, vahvistaa jäsenvaltioiden välisiä suhteita ja tukea Afrikan mantereen edistymistä ja kehitystä;

VAHVISTAVAT UUDELLEEN sitoumuksensa pyrkiä yhdessä Cotonoun sopimuksessa määriteltyjen AKT–EU-kumppanuuden tavoitteiden saavuttamiseen; näitä ovat köyhyyden vähentäminen ja poistaminen kokonaan, kestävä kehitys ja AKT-valtioiden onnistunut ja juoheva integroituminen maailmantalouteen;

KATSOVAT, että Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen vuonna 2000 antamaan vuosituhatjulistukseen sisältyvät vuosituhannen kehitystavoitteet, erityisesti äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistaminen, samoin kuin Yhdistyneiden kansakuntien konferensseissa sovitut kehitystä koskevat tavoitteet ja periaatteet muodostavat selkeän tulevaisuudenkuvan, ja Länsi-Afrikan alueen ja Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden tähän sopimukseen perustuvan kumppanuuden on rakennuttava niille;

KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden haluun tukea merkittävästi Länsi-Afrikkaa uudistamaan ja muuttamaan talouttaan ja yhteiskunnallista kehitystä sekä niiden sitoumukseen panna täytäntöön yhteinen EU–Afrikka-strategia;

KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA Länsi-Afrikan alueen sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä oleviin taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen eroihin sekä tarpeeseen vahvistaa Länsi-Afrikan alueen yhdentymistä ja taloudellista kehitystä;

KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA erityisesti siihen, että Länsi-Afrikan alueeseen kuuluu lukuisia vähiten kehittyneitä maita ja että alueella on siksi vakavia vaikeuksia, joiden taustalla ovat sen erityinen taloustilanne ja sen erityistarpeet kehityksen, kaupan edistämisen ja julkisen talouden alalla;

KOROSTAVAT, että talouskumppanuussopimus perustuu erityisesti siihen, että tavara- ja palvelukauppaa vapautetaan asteittain ja epäsymmetrisesti Länsi-Afrikan valtioiden hyväksi;

VAHVISTAVAT, että talouskumppanuussopimuksen on oltava kehityksen väline, jolla tuetaan erityisesti pysyvää kasvua, lisätään Länsi-Afrikan valtioiden tuotanto- ja vientikapasiteettia ja tuetaan Länsi-Afrikan talouksien rakennemuutosta sekä niiden monipuolistumista ja kilpailukykyä ja jonka on määrä johtaa kaupan ja teknologian kehittymiseen ja työpaikkojen luomiseen Länsi-Afrikan valtioissa ja houkutella niihin investointeja;

VAHVISTAVAT lisäksi, että vakaus ja kestävä rauha ovat olennaisen tärkeitä Länsi-Afrikan tosiasiallisen alueellisen yhdentymisen onnistumiselle, jota talouskumppanuussopimuksen on määrä edesauttaa;

VAKUUTTAVAT pyrkivänsä määrätietoisesti yhdessä saavuttamaan edellä mainitut tavoitteet säilyttämällä Cotonoun sopimuksen säännöstön ja haluavansa tässä tarkoituksessa tehdä molempia osapuolia hyödyttävän ja todella kehitystä aikaansaavan talouskumppanuussopimuksen,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSA

KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ EDISTÄVÄ TALOUS- JA KAUPPAKUMPPANUUS

1 artikla

Tavoitteet

1. Tämän sopimuksen tavoitteet ovat seuraavat:

   a) perustaa talous- ja kauppakumppanuus, jonka tavoitteena on saavuttaa nopea ja kestävä, työpaikkoja luova talouskasvu, vähentää köyhyyttä ja poistaa se, nostaa elintasoa, tavoittaa täystyöllisyys, monipuolistaa talouksia, nostaa reaalitulotasoa ja lisätä tuotantoa Etelä-Afrikan alueen tarpeisiin nähden yhteensopivalla tavalla ja ottaen huomioon osapuolten taloudellisen kehityksen erot;

   b) edistää alueellista yhdentymistä, taloudellista yhteistyötä ja hyvää hallintoa Länsi-Afrikan alueella;

   c) lisätä alueen sisäistä kauppaa ja edistää yhtenäisten ja tehokkaiden alueellisten markkinoiden luomista Länsi-Afrikassa;

   d) edistää Länsi-Afrikan alueen juohevaa ja asteittaista yhdentymistä maailmantalouteen sen poliittisten valintojen ja sen painopisteiden ja kehitysstrategioiden mukaisesti;

   e) vahvistaa osapuolten taloudellisia ja kauppasuhteita solidaarisuuden ja molemminpuolisen edun pohjalta, WTO-velvoitteiden mukaisesti ja niin, että otetaan huomioon molempien alueiden välinen merkittävä kilpailukykyero.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi osapuolet sitoutuvat

   a) edistämään Länsi-Afrikan alueen tuotantoalojen tarjontakapasiteetin ja kilpailukyvyn lisäämistä;

   b) vahvistamaan Länsi-Afrikan alueen valmiuksia kauppapolitiikassa ja kauppaan liittyvissä säännöissä;

   c) edistämään niiden sitoumusten tehokasta täytäntöönpanoa, joita osapuolet ovat tehneet kansainvälisillä foorumeilla kysymyksissä, jotka koskevat kestävää kehitystä, kehitysrahoitusta, kaupan roolin vahvistamista kehityksessä sekä avun määrän lisäämistä ja sen tuloksellisuuden parantamista;

   d) laatimaan ja panemaan täytäntöön Länsi-Afrikan alueella tehokkaan, ennakoitavan ja läpinäkyvän alueellisen sääntelykehyksen, jonka tavoitteena on edistää investointitoimintaa, länsiafrikkalaisen yksityisen sektorin kehittämistä, julkisen ja yksityisen sektorin vuoropuhelua sekä Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin yksityisen sektorin kumppanuussuhteita;

   e) luomaan tehokkaat, ennakoitavat ja läpinäkyvät yhteistyöpuitteet, joiden avulla voidaan edistää tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamista, mukaan lukien EPA-kehitysohjelma (PAPED), sekä täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt;

   f) vapauttamaan niiden välistä kauppaa asteittain ja epäsymmetrisesti sekä lisäämään yhteistyötä tavara- ja palvelukauppaan liittyvillä aloilla.

2 artikla

Periaatteet

1. Talouskumppanuussopimuksen perustana ovat Cotonoun sopimuksen periaatteet ja olennaiset osat sellaisina kuin ne on vahvistettu kyseisen sopimuksen 2, 9, 19 ja 35 artiklassa. Talouskumppanuussopimus perustuu Cotonoun sopimuksen säännöstöön ja aiempiin AKT–EU-sopimuksiin rahoitusyhteistyön, alueellisen yhdentymisen ja taloudellisen ja kaupallisen yhteistyön aloilla.

2. Talouskumppanuussopimus pannaan täytäntöön Cotonoun sopimuksen säännöstöä täydentävästi, ja sen kestävyys edellyttää molempien osapuolten sitoumusten tosiasiallista toteuttamista, Euroopan unionin tekemät kehitysrahoitusyhteistyötä sekä kauppaa tukevaa kehitysapua (Aid for Trade) koskevat sitoumukset mukaan luettuina.

3. Osapuolet noudattavat kehitysyhteistyösitoumuksiaan talouskumppanuussopimuksen koko voimassaoloajan ja sitoutuvat ottamaan käyttöön tarvittavat järjestelyt, joilla varmistetaan, että talouskumppanuussopimuksen liitännäistoimenpiteitä koskevat tarpeet, sellaisina kuin ne on esitetty tämän sopimuksen III osassa olevassa EPA-kehitysohjelmassa, ovat ajallisesti johdonmukaisia kehitysyhteistyön kanssa.

4. Molempien alueiden väliset kauppasuhteet perustuvat vastavuoroisuuteen ja kehitystasojen eroon. Tämän sopimuksen puitteissa tehdyt sitoumukset vastaavat tältä osin Cotonoun sopimuksen 34 artiklaa, jolla perustetaan sitoumuksia koskeva erityis- ja erilliskohtelu molempien osapuolten välille. Osapuolet pyrkivät erityisesti ottamaan huomioon Länsi-Afrikan alueen talouksien haavoittuvuuden ja sisällyttämään kaupan vapauttamisprosessin periaatteisiin asteittaisuuden, joustavuuden ja epäsymmetrian Länsi-Afrikan alueen hyväksi.

5. Tämän sopimuksen mukaisia kauppasitoumuksia noudattaen osapuolet pidättyvät estämästä Länsi-Afrikan alueen kestävän kehityksen strategiansa yhteydessä hyväksymien maatalous-, elintarviketurva-, kansanterveys-, koulutus- ja kaikkien muiden talous- ja sosiaalipolitiikkojen täytäntöönpanoa.

6. Talouskumppanuussopimuksen onnistuminen edellyttää, että luodaan haastava kumppanuus, jonka toteutus perustuu osapuolten yhteisvastuullisuuteen. Osapuolet sitoutuvat vastaavasti varmistamaan kumppanuuden kestävyyden.

7. Osapuolet vahvistavat Dohan kehityskierroksella tekemänsä sitoumuksen, jonka mukaan ne vähentävät ja välttävät kauppaa mahdollisesti vääristäviä toimenpiteitä, sekä vakuuttavat tukevansa kunnianhimoista tulosta tässä yhteydessä.

8. Jotta sopimuksen täytäntöönpano olisi tehokasta, osapuolet ottavat käyttöön yhteisiä toimielimiä sellaisen hallinnointi- ja seuranta-/arviointimekanismin luomiseksi, jonka avulla voidaan tarvittaessa tehdä tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömät mukautukset.

3 artikla

Talouskasvu ja kestävä kehitys

1. Osapuolet vahvistavat, että kestävän kehityksen tavoitetta on määrä soveltaa ja se on tarkoitus liittää niiden talouskumppanuuden jokaiselle tasolle, jotta täytetään niiden antamat, Cotonoun sopimuksen 1, 2, 9, 19, 21, 22, 23, 28 ja 29 artiklassa vahvistetut sitoumukset ja erityisesti niiden yleinen sitoumus, joka koskee kestävää

talouskehitystä sekä köyhyyden vähentämistä ja lopulta sen poistamista tavalla, joka on yhteensopiva kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa.

2. Osapuolet hyväksyvät, että kestävän kehityksen tavoitetta sovelletaan käsillä olevaan talouskumppanuussopimukseen sitoumuksena, jonka mukaan on täysimittaisesti otettava huomioon niiden väestön ja tulevien sukupolvien inhimilliset, kulttuuriset, taloudelliset, sosiaaliset sekä terveyteen ja ympäristöön liittyvät edut.

3. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa kehittää ja toteuttaa köyhyyden torjunnan yhteydessä sellaisia ohjelmia, joilla voidaan lujittaa makrotaloudellisia puitteita, tukea nopeaa ja kestävää talouskasvua ja rakentaa Länsi-Afrikan alueen sisäisen ja kansainvälisen kaupan kehityksen kannalta välttämättömiä infrastruktuureja. Tätä tarkoitusta varten osapuolet tukevat institutionaalisia uudistuksia, joiden tarkoituksena on mukauttaa kansalliset ja alueelliset hallinnot kaupan vapauttamisen vaatimuksiin ja lisätä Länsi-Afrikan alueen tuotantoalojen kapasiteettia.

4. Osapuolet tukevat Länsi-Afrikan alueen pyrkimyksiä kestävän metsänhoidon ja kalastuksen alalla sekä siirtymisessä nykyaikaiseen maatalouteen. Tätä varten ne omaksuvat ja ottavat käyttöön uudenlaisia kauppamuotoja, joilla edistetään luonnonvarojen säilyttämistä.

5. Osapuolet pyrkivät kehittämään toimijoiden kapasiteettia ja teknistä osaamista edistääkseen työpaikkojen luomista ja saadakseen aikaan mukautuksia talouskumppanuussopimuksen yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

4 artikla

Alueellinen yhdentyminen

1. Osapuolet tunnustavat, että alueellinen yhdentyminen on olennainen osa niiden kumppanuutta ja merkittävä väline tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisessa, ja ne sopivat antavansa sille vahvan tuen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden edistämiseksi Euroopan unioni -osapuoli tukee III osassa vahvistettujen määräysten mukaisesti teknisen ja rahoitusavun keinoin alueen yhdentymispyrkimyksiä, varsinkin tulliliiton ja yhteismarkkinoiden toteuttamista, makrotalouden ja kaupan valvonnan täytäntöönpanoa sekä sellaisten alueellisten sääntöjen kehittämistä, jotka lisäävät liiketoimintaympäristön vetovoimaa Länsi-Afrikan alueella.

II OSA

KAUPPAPOLITIIKKA JA KAUPPAAN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

1 LUKU

TULLIT

5 artikla

Soveltamisala

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan osapuolten väliseen tavarakauppaan.

6 artikla

Alkuperäsäännöt

1. Ilmaisulla ’peräisin oleva’ tai ’alkuperätuote’ tarkoitetaan tässä artiklassa sellaisia tavaroita, jotka täyttävät käsitteen ’alkuperätuotteet’ määritelmää ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevaan pöytäkirjaan liittyvässä liitteessä A olevat alkuperäsäännöt.

2. Viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän sopimuksen voimaantulopäivästä osapuolet laativat uusia alkuperäsääntöjä, jotta alkuperän määrittämisessä käytettyjä käsitteitä ja menetelmiä voidaan yksinkertaistaa ottamalla huomioon Länsi-Afrikan alueen kehitystavoitteet sekä Afrikan unionin yhdentymisprosessi. Tässä yhteydessä osapuolet ottavat huomioon teknologian kehityksen, tuotantoprosessit ja kaikki muut sellaiset asiaankuuluvat tekijät, jotka voivat edellyttää muutoksia alkuperäsääntöjä koskevaan pöytäkirjaan.

3. Kaikki 1 kohdassa tarkoitettujen alkuperäsääntöjen muutokset ja tarkistukset on tehtävä talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston päätöksellä.

7 artikla

Tullit

1. Tullilla tarkoitetaan mitä tahansa tavaran tuonnin tai viennin yhteydessä sovellettavaa veroa tai maksua, myös kaikkia tuonnin tai viennin yhteydessä kannettavia lisäveroja tai -maksuja; tulleihin eivät kuulu seuraavat:

   a) verot ja muut sisäiset maksut, jotka kannetaan 35 artiklan mukaisesti;

   b) polkumyynti- tai tasoitustullit tai suojatoimenpiteet, joita sovelletaan 2 luvun mukaisesti;

   c) palkkiot ja muut maksut, jotka kannetaan palkkioita ja muita maksuja käsittelevän 8 artiklan mukaisesti.

2. Perustulli, josta sopimukseen sisältyvät peräkkäiset tullinalennukset on laskettava, on kunkin tuotteen osalta se, joka on tosiasiallisesti voimassa sopimuksen voimaantulopäivänä.

8 artikla

Palkkiot ja muut maksut

Edellä 7 artiklassa tarkoitettuihin palkkioihin ja muihin maksuihin sovelletaan erityisiä tariffeja, jotka vastaavat tarjottujen palvelujen todellista arvoa, eivätkä ne saa merkitä kotimarkkinatuotteiden välillistä suojelua taikka tuonnin tai viennin verotusta.

9 artikla

Vallitsevan tilan säilyttäminen

1. Osapuolten välisen vapauttamisen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden osalta ei tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen oteta käyttöön uusia tuontitulleja eikä nykyisin käytössä olevia tuontitulleja koroteta.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, Länsi-Afrikan alue voi 31 päivään joulukuuta 2014 asti tarkistaa Euroopan unionista peräisin oleviin tavaroihin

soveltamiaan perustulleja, kun otetaan lopullisesti käyttöön ECOWAS:n yhteinen ulkoinen tullitariffi, edellyttäen että näiden tullien yhteisvaikutus ei ole suurempi kuin liitteessä C yksilöityjen tullien yhteisvaikutus. Talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto muuttaa liitettä C tämän mukaisesti.

10 artikla

Tuontitullien poistaminen

1. Länsi-Afrikka-osapuolesta peräisin olevat tuotteet tuodaan Euroopan unioniin ilman 7 artiklassa määriteltyjä tulleja, lukuun ottamatta liitteessä B esitettyjä tuotteita siinä määritellyin edellytyksin.

2. Länsi-Afrikan alue alentaa Euroopan unionista peräisin oleviin tuotteisiin sovellettuja 7 artiklassa määriteltyjä tulleja asteittain ja poistaa ne liitteessä C olevan luettelon mukaisesti.

11 artikla

Länsi-Afrikan alueellisten talousyhteisöjen autonomiset resurssit

Tämän sopimuksen yhteydessä osapuolet sopivat, että alueellisesta yhdentymisestä vastaavien länsiafrikkalaisten organisaatioiden (ECOWAS ja UEMOA) autonominen rahoitusjärjestelmä säilytetään uuden rahoitusmallin käyttöönottoon asti.

12 artikla

Länsi-Afrikan tullisitoumusten muuttaminen ja Länsi-Afrikan alueen yhteiset alakohtaiset politiikat

1. Erityiset kehitystarpeensa huomioon ottaen Länsi-Afrikka-osapuoli voi talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston hyväksynnän saatuaan päättää muuttaa liitteessä C vahvistettua sellaisten tullien tasoa, jota sovelletaan yhteen tai useampaan Euroopan unioni -osapuolesta peräisin olevaan tavaraan tuotaessa niitä Länsi-Afrikkaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklassa vahvistettujen, Länsi-Afrikan alueen tullien poistamista koskevien määräysten soveltamista. Talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto tekee päätöksensä kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä, kun asia on annettu Euroopan unioni -osapuolen tarkasteltavaksi.

2. Osapuolten on varmistettava, ettei mikään tällainen muutos aiheuta yhteensopimattomuutta vuoden 1994 tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATT) XXIV artiklaan nähden.

3. Tullisitoumusten muutokset pidetään voimassa ainoastaan sen ajan, joka on tarpeen Länsi-Afrikan erityisten kehitystarpeiden täyttämiseksi.

13 artikla

Vientitullit ja -verot

1. Osapuolten välisessä kaupassa ei tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen oteta käyttöön uusia vientitulleja, -veroja tai vaikutukseltaan niitä vastaavia maksuja eikä jo käytössä olevia koroteta.

2. Vientitullit, -verot ja vaikutukseltaan niitä vastaavat maksut eivät saa olla suurempia kuin kaikkiin sellaisiin muihin maihin viedyille vastaaville tuotteille määrätyt tullit tai verot, jotka eivät ole tämän sopimuksen osapuolia.

3. Poikkeuksellisissa olosuhteissa, jos Etelä-Afrikka-osapuoli voi osoittaa, että on erityisiä tarpeita saada tuloja, edistää kehityksensä alkuvaiheessa olevaa toimialaa tai suojella ympäristöä, se voi Euroopan unioni -osapuolta kuultuaan ottaa väliaikaisesti käyttöön vientitulleja, -veroja tai vaikutukseltaan niitä vastaavia maksuja rajalliselle määrälle ylimääräisiä tavaroita tai korottaa jo käytössä olevia.

4. Osapuolet sopivat, että tämän artiklan määräyksiä tarkastellaan uudelleen talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostossa tämän sopimuksen tarkistuslausekkeen mukaisesti ottamalla täysimääräisesti huomioon niiden vaikutukset Etelä-Afrikka-osapuolen talouden kehittymiseen ja monipuolistumiseen.

14 artikla

Tavaroiden liikkuvuus

1. Osapuolesta peräisin olevista tavaroista kannetaan tulli vain yhden kerran toisen osapuolen alueella. Tavarat voivat liikkua vapaasti toisen osapuolen alueella ilman muita tullimaksuja.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovellettaessa Länsi-Afrikan alueella on tämän sopimuksen voimaantulosta alkaen viiden (5) vuoden siirtymäaika vapaaseen liikkeeseen luovutusta koskevan menettelyn käyttöön ottamiseksi. Tätä määräaikaa voidaan tarkastella uudelleen ottaen huomioon niistä verorakenteen uudistuksista saadut tulokset, joita Länsi-Afrikan alueen on määrä toteuttaa yhteistyössä Euroopan unionin kanssa. Tätä varten osapuolet arvioivat kyseisten uudistusten toteutusta määräajoin.

3. Osapuolet tekevät yhteistyötä, jotta tavaroiden liikkuvuutta voidaan helpottaa ja tullimenettelyitä yksinkertaistaa kauppaa koskevia helpotuksia käsittelevän 5 luvun määräysten mukaisesti.

15 artikla

Tavaroiden luokittelu

Tämän sopimuksen piiriin kuuluvien tavaroiden luokittelu on kummankin osapuolen omaan tullinimikkeistöön kuuluva luokitus, harmonoidun tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmän (HS) mukaisesti.

16 artikla

Suosituimmuuslauseke

1. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa oikeuttamislausekkeeseen nähden.

2. Euroopan unioni -osapuoli myöntää Länsi-Afrikka-osapuolelle sellaisen tullietuuskohtelun, jonka se myöntää kolmannelle osapuolelle, jos Euroopan unioni -osapuolesta tulee kyseisen kolmannen osapuolen kanssa tehdyn etuuskohtelusopimuksen osapuoli tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen.

3. Länsi-Afrikka-osapuoli myöntää Euroopan unioni -osapuolelle sellaisen tullietuuskohtelun, jonka se myöntää tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen

sellaiselle Afrikan maihin ja AKT-valtioihin kuulumattomalle kauppakumppanille, jonka osuus maailmankaupasta on enemmän kuin 1,5 prosenttia ja jonka teollistumisaste mitattuna tehdasteollisuuden arvonlisäyksen prosenttiosuutena BKT:stä on enemmän kuin 10 prosenttia sinä vuonna, joka edeltää tässä kohdassa tarkoitetun etuuskohtelusopimuksen voimaantuloa. Jos etuuskohtelusopimus tehdään maiden ryhmän kanssa, kynnysarvona on erikseen tai yhdessä tai vapaakauppasopimuksen avulla 2 prosentin osuus maailmankaupasta. Tämän laskemiseen käytetään WTO:n virallisia tietoja maailman johtavista tavaroiden viejistä (lukuun ottamatta Euroopan unionin sisäistä kauppaa) sekä Yhdistyneiden kansakuntien teollisen kehityksen järjestön (UNIDO) virallisia tietoja tehdasteollisuuden arvonlisäyksestä.

4. Jos Länsi-Afrikka-osapuoli saa 3 kohdassa tarkoitetulta kauppakumppanilta kohtelun, joka on huomattavasti edullisempi kuin Euroopan unioni -osapuolen tarjoama kohtelu, osapuolet aloittavat neuvottelut ja päättävät yhdessä 3 kohdan määräysten täytäntöönpanosta.

5. Osapuolet sopivat ratkaisevansa kaikki tämän artiklan tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat neuvotteluin, jotka käydään vilpittömällä mielellä ja siten, että tavoitteena on päästä sovintoratkaisuun.

6. Tämän luvun määräyksiä ei voida tulkita siten, että ne velvoittaisivat osapuolia myöntämään vastavuoroisesti etuuskohteluja, joita saatetaan soveltaa siksi, että osapuoli on kolmannen osapuolen kanssa tehdyn etuuskohtelusopimuksen osapuoli tämän sopimuksen voimaantulopäivänä.

17 artikla

Hallinnollista yhteistyötä koskevat erityismääräykset

1. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että hallinnollinen yhteistyö on välttämätöntä tässä luvussa myönnetyn etuuskohtelun täytäntöönpanemiseksi ja valvomiseksi sekä sitoutuvat sääntöjenvastaisuuksien ja petosten torjuntaan tullialalla ja siihen liittyvissä asioissa.

2. Jos osapuoli saa varmistuneiden tietojen perusteella todisteet siitä, että hallinnollista yhteistyötä on laiminlyöty ja/tai että sääntöjenvastaisuuksia tai petoksia ilmenee, asianomainen osapuoli voi tämän artiklan määräysten mukaisesti keskeyttää väliaikaisesti yhdelle tai useammalle tuotteelle myönnetyn etuuskohtelun.

3. Tässä artiklassa tarkoitetaan hallinnollisen yhteistyön laiminlyönnillä muun muassa

   a) tuotteen (tuotteiden) alkuperäaseman tarkastamista koskevien velvoitteiden toistuvaa noudattamatta jättämistä;

   b) toistuvaa kieltäytymistä tai aiheetonta viivyttelyä alkuperäselvityksen jälkitarkastusta suoritettaessa ja/tai ilmoitettaessa kyseisen tarkastuksen tuloksista;

   c) toistuvaa kieltäytymistä tai aiheetonta viivyttelyä luvan myöntämisessä hallinnolliseen yhteistyöhön liittyvien käyntien tekemiseksi asiakirjojen aitouden tai kyseisen etuuskohtelun myöntämisen kannalta merkityksellisten tietojen tarkastamiseksi.

4. Väliaikaisen keskeyttämisen soveltamisen edellytykset ovat seuraavat:

a) Osapuolen, joka on saanut varmistuneiden tietojen perusteella todisteet siitä, että hallinnollista yhteistyötä on laiminlyöty ja/tai että sääntöjenvastaisuuksia tai petoksia ilmenee, on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle näiden todisteiden saamisesta sekä varmistuneista tiedoista ja aloitettava talouskumppanuussopimuksen yhteisessä täytäntöönpanokomiteassa kaikkeen asiaankuuluvaan tietoon ja puolueettomiin todisteisiin perustuvat neuvottelut, jotta löydetään kummankin osapuolen kannalta hyväksyttävissä oleva ratkaisu.

b) Kun osapuolet ovat aloittaneet edellä tarkoitetut neuvottelut talouskumppanuussopimuksen yhteisessä täytäntöönpanokomiteassa eivätkä ole löytäneet hyväksyttävissä olevaa ratkaisua kolmen (3) kuukauden kuluessa ilmoituksen tekemisestä, asianomainen osapuoli voi keskeyttää väliaikaisesti kyseisen yhden tai useamman tuotteen etuuskohtelun. Väliaikaisesta keskeyttämisestä on ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle.

c) Tässä artiklassa tarkoitettu väliaikainen keskeytys ei saa kestää pidempään kuin asianomaisen osapuolen taloudellisten etujen suojaamiseksi on tarpeen. Sen kesto on enintään kuusi (6) kuukautta, mikä voidaan uusia. Etuuskohtelun väliaikaisesta keskeytyksestä on ilmoitettava talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle välittömästi sen voimaantulon jälkeen. Keskeytyksestä neuvotellaan talouskumppanuussopimuksen yhteisessä täytäntöönpanokomiteassa säännöllisin väliajoin, ja ensisijaisena tavoitteena on kumota se heti, kun sen soveltamisen edellytykset eivät enää täyty.

5. Tehdessään tämän artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle asianomaisen osapuolen on julkaistava virallisessa lehdessään ilmoitus maahantuojille. Maahantuojille osoitetussa ilmoituksessa mainitaan, että asianomaisen tuotteen osalta on saatu varmistuneiden tietojen perusteella todisteet hallinnollisen yhteistyön laiminlyönnistä ja/tai sääntöjenvastaisuudesta tai petoksesta.

18 artikla

Hallinnollisten virheiden käsittely

Jos toimivaltaiset viranomaiset tekevät virheen viennissä sovellettavien etuuskohtelujärjestelmien hallinnoinnissa ja varsinkin liitteessä A olevan ”alkuperätuotteiden” määritelmää ja hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevan pöytäkirjan soveltamisessa ja virhe aiheuttaa tuontitulleihin kohdistuvia seurauksia, seurauksista kärsivä osapuoli voi pyytää talouskumppanuussopimuksen yhteistä täytäntöönpanokomiteaa tarkastelemaan ja toteuttamaan tilanteen korjaamiseksi tarvittavia toimenpiteitä.

2 LUKU

KAUPAN SUOJAAMINEN

19 artikla

Tavoitteet

1. Tämän luvun tavoitteena on määrittää edellytykset, joiden täyttyessä osapuolet voivat keskinäisen tavarakaupan kehittämistä koskevista pyrkimyksistään huolimatta

toteuttaa kaupan suojatoimenpiteitä tämän sopimuksen 9, 10 ja 34 artiklan määräyksistä poiketen.

2. Osapuolten on varmistettava, että tämän luvun määräysten puitteissa toteutetuissa toimenpiteissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisissä määräyksissä kuvattujen tilanteiden estämiseksi tai korjaamiseksi.

20 artikla

Polkumyynti- ja tasoitustoimenpiteet

1. Mikään tässä sopimuksessa ei estä Euroopan unioni -osapuolta tai Länsi-Afrikka-osapuolen valtioita joko yksittäin tai yhdessä hyväksymästä polkumyynti- tai tasoitustoimenpiteitä asiaankuuluvien WTO-sopimusten, erityisesti GATT-sopimuksen VI artiklan soveltamisesta tehdyn WTO:n sopimuksen ja tukia ja tasoitustulleja koskevan WTO:n sopimuksen, mukaisesti.

2. Tämän artiklan soveltamista varten alkuperä määritetään osapuolten etuuskohteluun oikeuttamattomien alkuperäsääntöjen mukaisesti alkuperäsääntöjä koskevan WTO:n sopimuksen perusteella.

3. Länsi-Afrikan alueen valtioiden kehitysmaiden erityistilanne otetaan huomioon, kun harkitaan polkumyynti- tai tasoitustoimenpiteiden soveltamista. Ennen lopullisten polkumyynti- tai tasoitustullien määräämistä osapuolet harkitsevat mahdollisuutta käyttää rakentavia keinoja, sellaisina kuin niistä määrätään asiaankuuluvissa WTO-sopimuksissa. Tutkimuksista vastaavat viranomaiset voivat tätä tarkoitusta varten muun muassa järjestää tarvittavia neuvotteluja.

4. Polkumyyntitullit tai tasoitustoimenpiteet ovat voimassa ainoastaan niin kauan ja siinä määrin kuin on tarpeen polkumyynnin tai tukien aiheuttamien vahingollisten vaikutusten tasoittamiseksi.

5. Mihinkään toisesta osapuolesta peräisin olevaan, toisen osapuolen alueelle tuotuun tuotteeseen ei saa samanaikaisesti soveltaa sekä polkumyynti- että tasoitustulleja polkumyynnistä tai vientituesta johtuvan saman tilanteen korjaamiseksi. Osapuolet takaavat, että polkumyynti- ja tasoitustoimenpiteitä ei voida soveltaa samaan tuotteeseen samanaikaisesti kansallisella ja alue- tai pienaluetasolla.

6. Osapuolet sopivat, että kumpikin tahollaan perustaa yhden ainoan foorumin oikeudellista tarkastelua varten, valitusvaihe mukaan luettuna. Tämän yhtenäisen foorumin antamien tuomioiden on oltava oikeusvoimaisia kaikkien niiden valtioiden alueella, joissa riidanalaista toimenpidettä sovelletaan.

7. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan kaikkiin tutkimuksiin, jotka on käynnistetty tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen.

8. Tämän artiklan määräyksiin ei sovelleta tämän sopimuksen riitojenratkaisumenettelyä koskevia määräyksiä.

21 artikla

Monenväliset suojatoimenpiteet

1. Jollei tämän artiklan määräyksistä muuta johdu, mikään tässä sopimuksessa ei estä jompaakumpaa osapuolta hyväksymästä kestoltaan rajattuja poikkeuksellisia toimenpiteitä vuoden 1994 tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen

(GATT) XIX artiklan, suojalausekkeista tehdyn sopimuksen ja maataloudesta tehdyn WTO-sopimuksen 5 artiklan mukaisesti.

2. Tämän artiklan soveltamista varten alkuperä määritetään osapuolten etuuskohteluun oikeuttamattomien alkuperäsääntöjen mukaisesti alkuperäsääntöjä koskevan WTO:n sopimuksen määräysten perusteella.

3. Euroopan unioni -osapuoli jättää tämän sopimuksen yleisen kehitystavoitteen ja Länsi-Afrikan valtioiden talouksien pienen koon vuoksi Länsi-Afrikka-osapuolen valtioista tulevan tuonnin sellaisten toimenpiteiden ulkopuolelle, jotka toteutetaan GATT 1994 -sopimuksen XIX artiklan, suojalausekkeista tehdyn sopimuksen ja maataloudesta tehdyn WTO-sopimuksen 5 artiklan mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan määräysten soveltamista.

4. Edellä olevan 3 kohdan määräyksiä sovelletaan viiden (5) vuoden ajan tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen. Viimeistään satakaksikymmentä (120) päivää ennen tämän ajan päättymistä talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto tarkastelee Länsi-Afrikan alueen kehitystarpeet huomioon ottaen kyseisten määräysten täytäntöönpanoa, jotta voidaan selvittää, olisiko niiden soveltamista jatkettava lisäkaudella.

5. Tämän artiklan määräyksiin ei sovelleta tämän sopimuksen riitojenratkaisumenettelyä koskevia määräyksiä.

22 artikla

Kahdenväliset suojatoimenpiteet

1. Jollei tämän artiklan määräyksistä muuta johdu, osapuoli voi toteuttaa kestoltaan rajattuja suojatoimenpiteitä, joilla poiketaan 9 ja 10 artiklan määräyksistä.

2. Edellä 1 kohdassa mainittuja suojatoimenpiteitä voidaan toteuttaa, jos tietyn toisesta osapuolesta peräisin olevan tuotteen tuonti toisen osapuolen alueelle lisääntyy niin paljon ja sellaisissa olosuhteissa, että tämä aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa

   a) vakavaa vahinkoa samankaltaisen tai suoraan kilpailevan tuotteen kotimaisille tuottajille tuovan osapuolen alueella;

   b) häiriöitä jollakin talouden alalla, varsinkin jos nämä häiriöt aiheuttavat vakavia yhteiskunnallisia ongelmia tai vaikeuksia, jotka voivat johtaa tuovan osapuolen taloudellisen tilanteen huomattavaan heikentymiseen; tai

   c) häiriötä kyseisen tuotteen kanssa samankaltaisten tai sen kanssa suoraan kilpailevien maataloustuotteiden[1] markkinoilla tai näiden markkinoiden sääntelymekanismeissa.

3. Tässä artiklassa tarkoitetuilla suojatoimenpiteillä ei ylitetä sitä, mikä on ehdottomasti tarpeen 2, 4 ja 5 kohdassa määritellyn vakavan vahingon tai häiriöiden korjaamiseksi tai estämiseksi. Tuovan osapuolen suojatoimenpiteitä voivat olla ainoastaan yksi tai useampi seuraavista:

   a) suspendoidaan kyseiseen tuotteeseen sovellettavan tuontitullin lisäalennus tämän sopimuksen mukaisesti;

[1] Tätä artiklaa sovellettaessa maataloustuotteilla tarkoitetaan WTO:n maataloussopimuksen liitteeseen I kuuluvia tuotteita.

b) korotetaan kyseiseen tuotteeseen sovellettava tulli enintään muihin WTO:n jäseniin sovelletun tullin suuruiseksi; ja

c) otetaan käyttöön kyseistä tuotetta koskevat tariffikiintiöt.

4. Rajoittamatta tämän artiklan 1–3 kohdan määräysten soveltamista, jos jotain yhdestä tai useammasta Länsi-Afrikka-osapuolen valtiosta peräisin olevaa tuotetta tuodaan sellaisina lisääntyneinä määrinä ja sellaisin edellytyksin, että tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa jonkin edellä 2 kohdan a, b ja c alakohdassa mainituista tilanteista yhdellä tai useammalla Euroopan unioni -osapuolen syrjäisimmällä alueella, viimeksi mainittu osapuoli voi tämän artiklan 6–11 kohdassa määriteltyjen menettelyiden mukaisesti toteuttaa valvonta- tai suojatoimenpiteitä, jotka rajoittuvat kyseiseen yhteen tai useampaan alueeseen.

5. Rajoittamatta tämän artiklan 1–3 kohdan määräysten soveltamista, jos jotain yhdestä tai useammasta Euroopan unioni -osapuolen valtiosta peräisin olevaa tuotetta tuodaan sellaisina lisääntyneinä määrinä ja sellaisin edellytyksin, että tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa jonkin edellä 2 kohdan a, b ja c alakohdassa mainituista tilanteista yhdessä tai useammassa Länsi-Afrikan alueen valtiossa, kyseinen valtio tai kyseiset valtiot voi/voivat tämän artiklan 6–11 kohdassa määriteltyjen menettelyiden mukaisesti toteuttaa valvonta- tai suojatoimenpiteitä, jotka rajoittuvat kyseisen valtion tai kyseisten valtioiden alueeseen.

6. Tässä artiklassa tarkoitetut suojatoimenpiteet pidetään voimassa ainoastaan sen ajan, joka on tarpeen edellä 2, 4 ja 5 kohdassa määritellyn vakavan vahingon tai häiriöiden estämiseksi tai korjaamiseksi.

7. Tässä artiklassa tarkoitettuja suojatoimenpiteitä sovelletaan enintään neljän (4) vuoden ajan. Jos suojatoimenpiteiden käyttöönottoa edellyttävät olosuhteet vallitsevat tämän jälkeenkin, näitä toimenpiteitä voidaan jatkaa neljän (4) vuoden lisäjaksolla.

8. Tässä artiklassa tarkoitettuihin suojatoimenpiteisiin, joiden kesto on enemmän kuin yksi (1) vuosi, liitetään selkeä aikataulu niiden asteittaisesta poistamisesta tietyn ennalta määrätyn ajan kuluessa.

9. Tuotteeseen, jonka tuonnissa on aiemmin sovellettu suojatoimenpiteitä, ei saa kohdistaa tässä artiklassa tarkoitettuja suojatoimenpiteitä ainakaan yhteen (1) vuoteen aiemman toimenpiteen voimassaolon päättymisestä paitsi poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka edellyttävät talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean hyväksyntää.

10. Edellä olevien kohtien täytäntöön panemiseksi sovelletaan seuraavia määräyksiä:

a) jos osapuoli katsoo, että jokin 2, 4 ja 5 kohdassa määritellyistä olosuhteista on voimassa, sen on välittömästi annettava asia talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean tarkasteltavaksi;

b) talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea voi antaa tarvittavia suosituksia syntyneiden olosuhteiden korjaamiseksi. Jos talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea ei ole antanut suosituksia olosuhteiden korjaamiseksi tai mitään muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole löydetty kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa siitä, kun asia annettiin kyseisen komitean tarkasteltavaksi, tuova osapuoli voi päättää soveltuvista toimenpiteistä olosuhteiden korjaamiseksi tämän artiklan mukaisesti;

c) asianomaisen osapuolen on ennen minkään tässä artiklassa määrätyn toimenpiteen toteuttamista tai, jos kyseessä on tämän artiklan 11 kohdan mukainen tapaus, mahdollisimman pian toimitettava talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle kaikki asiaankuuluvat tiedot, joita tilanteen perusteellinen tarkastelu edellyttää, kun pyritään pääsemään molempien osapuolten hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun;

d) suojatoimenpiteitä valittaessa on etusijalle asetettava ne, joiden avulla on mahdollista korjata esiin tullut ongelma tehokkaasti ja nopeasti ja joista on vähiten haittaa tämän sopimuksen moitteettomalle toiminnalle;

e) kaikista tämän artiklan mukaisesti toteutetuista suojatoimenpiteistä on ilmoitettava viipymättä talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle, jossa niistä neuvotellaan säännöllisin väliajoin, jolloin tavoitteena on erityisesti vahvistaa aikataulu niiden lakkauttamiseksi heti, kun olosuhteet sen sallivat.

11. Jos poikkeusolosuhteet edellyttävät välitöntä toimintaa, asianomainen tuova osapuoli, tapauksen mukaan joko Euroopan unioni -osapuoli tai Länsi-Afrikka-osapuoli, voi toteuttaa 3, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet väliaikaisesti ilman, että 10 kohdan vaatimuksia noudatetaan. Tällaisia toimia voidaan toteuttaa enintään sadankahdeksankymmenen (180) päivän ajan, jos toimenpiteitä toteuttaa Euroopan unioni -osapuoli, ja kahdensadanneljänkymmenen (240) päivän ajan, jos niitä toteuttaa Länsi-Afrikka-osapuoli tai jos Euroopan unioni -osapuolen toteuttamat toimenpiteet rajoittuvat yhteen tai useampaan sen syrjäisimmistä alueista. Näiden väliaikaisten toimenpiteiden kesto lasketaan osaksi ensimmäistä soveltamisaikaa tai jotakin tämän artiklan 7 ja 8 kohdassa määriteltyä lisäjaksoa. Näitä väliaikaisia toimenpiteitä toteutettaessa on otettava huomioon kaikkien osapuolten edut. Asianomaisen tuovan osapuolen on ilmoitettava asiasta toiselle osapuolelle ja sen on välittömästi annettava asia talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean tarkasteltavaksi.

12. Jos tuova osapuoli määrää jollekin tuotteelle hallinnollisen menettelyn, jonka tarkoituksena on nopeasti tarjota tietoja kauppavirroista, jotka voivat aiheuttaa tässä artiklassa tarkoitettuja ongelmia, sen on viipymättä ilmoitettava tästä talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle.

13. Maailman kauppajärjestön (WTO) sopimuksiin ei voida vedota siinä tarkoituksessa, että estetään toista osapuolta toteuttamasta tämän artiklan määräysten mukaisia suojatoimenpiteitä.

23 artikla

Kehityksensä alkuvaiheessa olevia toimialoja koskeva lauseke

1. Länsi-Afrikka-osapuoli voi suspendoida väliaikaisesti tullinalennuksen tai korottaa tullin enintään muihin WTO:n jäseniin sovelletun tullin suuruiseksi, jos jotakin Euroopan unionista peräisin olevaa tuotetta tuodaan tullinalennuksen johdosta sellaisina lisääntyneinä määrinä ja sellaisin edellytyksin, että tuonti uhkaa kehityksensä alkuvaiheessa olevan toimialan muodostumista tai aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa häiriötä kehityksensä alkuvaiheessa olevalle toimialalle, joka tuottaa kyseisen tuotteen kanssa samankaltaista tai sen kanssa suoraan kilpailevaa tuotetta.

2. a) Jos Länsi-Afrikka-osapuoli katsoo, että 1 kohdassa määritellyt olosuhteet ovat voimassa, sen on välittömästi annettava asia talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean tarkasteltavaksi.

b) Talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea voi antaa tarvittavia suosituksia syntyneiden olosuhteiden korjaamiseksi. Jos talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea ei ole antanut suosituksia olosuhteiden korjaamiseksi tai mitään muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole löydetty kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa siitä, kun asia annettiin kyseisen komitean tarkasteltavaksi, Länsi-Afrikka-osapuoli voi päättää soveltuvista toimenpiteistä olosuhteiden korjaamiseksi tämän artiklan mukaisesti.

c) Länsi-Afrikka-osapuolen on toimitettava ennen minkään tässä artiklassa määrätyn toimenpiteen toteuttamista talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle kaikki asiaankuuluvat tiedot, joita tilanteen perusteellinen tarkastelu edellyttää, kun pyritään pääsemään molempien osapuolten hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun.

d) Tämän artiklan mukaisesti toteutettavia toimenpiteitä valittaessa on etusijalle asetettava ne, joista on vähiten haittaa tämän sopimuksen moitteettomalle toiminnalle.

e) Kaikista tämän artiklan mukaisesti toteutetuista toimenpiteistä on ilmoitettava viipymättä talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle, jossa niistä neuvotellaan säännöllisin väliajoin.

f) Kriittisissä olosuhteissa, joissa kaikki viivytykset aiheuttaisivat vaikeasti korjattavissa olevan vahingon, Länsi-Afrikka-osapuoli voi toteuttaa 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet väliaikaisesti ilman, että a–e alakohdan vaatimuksia noudatetaan. Tällaisia toimia voidaan toteuttaa enintään kahdensadan (200) päivän ajan. Näiden väliaikaisten toimenpiteiden kesto lasketaan osaksi tämän artiklan 3 kohdassa määriteltyä ajanjaksoa. Länsi-Afrikka-osapuolen on ilmoitettava asiasta Euroopan unioni -osapuolelle ja sen on välittömästi annettava asia talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean tarkasteltavaksi.

3. Näitä toimenpiteitä voidaan toteuttaa enintään kahdeksan (8) vuoden ajan. Toimenpiteiden soveltamisaikaa voidaan pidentää talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston päätöksellä.

24 artikla

Yhteistyö

1. Osapuolet tunnustavat yhteistyön merkityksen kaupan suojaamista koskevissa kysymyksissä, jotta voidaan turvata niiden välisen kaupankäynnin tasapuolisuus ja avoimuus.

2. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä, mihin sisältyy myös tukitoimenpiteiden edistäminen, erityisesti seuraavilla aloilla:

a) sääntelyn ja instituutioiden kehittäminen kaupan suojaamisen varmistamiseksi;

b) valmiuksien, erityisesti Länsi-Afrikka-osapuolen valtioiden asianomaisten hallintojen, kehittäminen tämän sopimuksen mukaisten kaupan suojaamiseen tarkoitettujen keinojen hallinnan ja käytön parantamiseksi.

3 LUKU

KAUPAN TEKNISET ESTEET SEKÄ TERVEYS- JA KASVINSUOJELUTOIMET

25 artikla

Tavoitteet

1. Tämän luvun tavoitteina on helpottaa tavarakauppaa osapuolten välillä ja parantaa osapuolten valmiuksia tunnistaa, torjua ja poistaa tarpeettomia kaupan esteitä, jotka ovat seurausta jommankumman osapuolen soveltamista teknisistä määräyksistä, standardeista tai vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä, säilyttäen kuitenkin osapuolten valmiudet suojella kasveja, eläimiä ja kansanterveyttä.

2. Tämän luvun määräyksiä täytäntöön pannessaan kumpikin osapuoli myöntää toisen osapuolen alueelta peräisin oleville tuotteille syrjimättömän kohtelun verrattuna omalta alueelta peräisin oleville samankaltaisille tuotteille ja kolmansista maista peräisin oleville samankaltaisille tuotteille myönnettyyn kohteluun.

3. Lisäksi WTO:n terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen, jäljempänä ’terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskeva sopimus’, 2 artiklan 2 ja 3 kohdan määräysten mukaisesti kumpikin osapuoli varmistaa, ettei ihmisten terveyden tai turvallisuuden, eläinten elämän tai terveyden suojelemiseksi tai kasvien ja ympäristön suojelemiseksi toteutettujen toimien tarkoituksena tai seurauksena ole tarpeettomien esteiden luominen osapuolten väliselle tavarakaupalle. Tällaiset toimet eivät näin ollen saa rajoittaa kauppaa enempää kuin on ehdottomasti tarpeen.

26 artikla

Soveltamisala ja määritelmät

1. Tämän luvun määräyksiä sovelletaan teknisiin määräyksiin, standardeihin ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyihin, sellaisina kuin ne on määritelty kaupan teknisiä esteitä koskevassa WTO:n sopimuksessa, sekä WTO:n terveys- ja kasvinsuojelutoimiin, siinä määrin kuin ne vaikuttavat osapuolten väliseen kauppaan.

2. Tähän lukuun sovelletaan, jollei toisin ilmoiteta, WTO:n terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevassa sopimuksessa ja kaupan teknisiä esteitä koskevassa sopimuksessa, Codex Alimentarius -komission hyväksymissä asiaankuuluvissa standardeissa ja määräyksissä, kansainvälisessä kasvinsuojeluyleissopimuksessa (International Plant Protection Convention, IPPC) ja Maailman eläintautijärjestössä (World Organisation for Animal Health, OIE) käytettyjä määritelmiä mukaan lukien kaikki tässä luvussa olevat viittaukset tuotteisiin.

27 artikla

Toimivaltaiset viranomaiset

1. Tämän sopimuksen liitteessä D olevassa lisäyksessä II mainitaan osapuolten viranomaiset, joilla on toimivalta panna täytäntöön tässä luvussa määrätyt toimenpiteet.

2. Osapuolet ilmoittavat 31 artiklan mukaisesti hyvissä ajoin toisilleen kaikista merkittävistä liitteessä D olevassa lisäyksessä II lueteltuja toimivaltaisia viranomaisia koskevista muutoksista. Talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea hyväksyy kaikki tämän sopimuksen liitteessä D olevaan lisäykseen II tarvittavat muutokset.

28 artikla

Keskinäiset velvoitteet

1. Osapuolet vahvistavat asianomaisten WTO:n sopimusten ja erityisesti terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen ja kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvoitteensa. Samalla osapuolet myös vahvistavat kansainvälisen kasvinsuojeluyleissopimuksen, Codex Alimentarius -komission ja Maailman eläintautijärjestön asiaankuuluvista standardeista ja määräyksistä johtuvat oikeutensa ja velvoitteensa. Ne valtiot, jotka eivät ole Maailman kauppajärjestön jäseniä, vahvistavat myös sitoutuvansa panemaan täytäntöön terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen ja kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaiset velvoitteet kaikilla osapuolten välisiin kauppasuhteisiin vaikuttavilla aloilla.

2. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa parantaa kansanterveyttä niiden alueella erityisesti lisäämällä valmiuksiaan tunnistaa tuotteet, jotka eivät täytä vaatimuksia.

3. Keskinäisessä kaupankäynnissään osapuolet pidättyvät viemästä tai jälleenviemästä sellaisia tuotteita, jotka eivät vastaa vievän osapuolen lainsäädännössä vahvistettuja voimassa olevia määräyksiä. Terveys- ja kasvinsuojelutoimien piiriin kuuluvien tuotteiden vienti tai jälleenvienti on kuitenkin sallittua, jos tuovan osapuolen viranomaiset ovat nimenomaisesti säätäneet näin. Muiden tuotteiden vienti on sallittua paitsi jos se on kielletty tuovan osapuolen lainsäädännössä.

4. Nämä sitoumukset, oikeudet ja velvoitteet ohjaavat osapuolten toteuttamia tämän luvun mukaisia toimia.

29 artikla

Samanarvoisuus

1. Osapuolet hyväksyvät toisen osapuolen terveys- tai kasvinsuojelutoimet samanarvoisina siinäkin tapauksessa, vaikka nämä toimet poikkeaisivat niiden omista toimista tai sellaisten kolmansien maiden käyttämistä toimista, jotka käyvät kauppaa samalla tuotteella, jos vievä osapuoli osoittaa puolueettomasti tuovalle osapuolelle, että sen käyttämillä kansallisilla toimilla saavutetaan tuovan osapuolen alueella voimassa oleva asianmukainen terveys- ja kasvinsuojelun taso. Tätä varten tuovalle osapuolelle on tämän pyynnöstä annettava kohtuullinen mahdollisuus suorittaa tarkastuksia, kokeita ja muita tarvittavia toimia.

2. Osapuolten on pyynnöstä ja molemminpuolisella hyväksynnällä ryhdyttävä neuvotteluihin tavoitteena tehdä tarvittaessa kahden- ja monenkeskisiä sopimuksia tiettyjen terveys- ja kasvinsuojelutoimien samanarvoisuuden tunnustamisesta.

30 artikla

Terveystilanteen ja kasvinterveydellisen aseman mukaisten vyöhykkeiden määrittäminen

Tuontiedellytysten osalta osapuolet voivat ehdottaa ja yksilöidä tapauskohtaisesti vyöhykkeitä, joilla on määritetty terveystilanne tai kasvinterveydellinen asema, ottaen huomioon terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen 6 artiklan. Osapuolten on erityisesti varmistettava, että niiden terveys- tai kasvinsuojelutoimet soveltuvat sen alueen – olipa kysymys maasta, maan osasta tai useista maista tai niiden osista – terveys- tai kasvinsuojelun erityispiirteisiin, josta tuote on peräisin ja johon tuote on tarkoitettu.

31 artikla

Kaupan ehtojen ja tietojenvaihdon avoimuus

1. Osapuolet ilmoittavat toisilleen terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen ja kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaisten ilmoitusmenettelyjen mukaisesti kaikista muutoksista, jotka koskevat niiden tuotteille asettamia lakisääteisiä ja hallinnollisia vaatimuksia.

2. Osapuolet ilmoittavat mahdollisimman pian toisilleen kirjallisesti toimenpiteistä, joita ne ovat toteuttaneet estääkseen tavaroiden maahantuonnin minkä tahansa terveyteen (kansanterveyteen, eläinten tai kasvien terveyteen), riskien ennaltaehkäisyyn ja ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemiseksi; ilmoitus annetaan terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevassa sopimuksessa määrättyjen suositusten mukaisesti.

3. Osapuolet vaihtavat tietoja tarkoituksenaan tehdä yhteistyötä sen varmistamiseksi, että niiden tuotteet vastaavat niitä teknisiä määräyksiä ja standardeja, joita toisen osapuolen markkinoille pääseminen edellyttää.

4. Lisäksi osapuolet vaihtavat suoraan tietoja muista asioista, joita ne yhdessä voivat pitää kauppasuhteidensa kannalta tärkeinä, mukaan lukien elintarviketurvaan liittyvät kysymykset, eläin- tai kasvitautien äkillinen esiintyminen, tieteelliset lausunnot ja tuoteturvallisuuteen liittyvät muut merkittävät tapahtumat.

5. Tarvittaessa osapuolet vaihtavat eläintautien epidemiologista valvontaa koskevia tietoja. Kasvinsuojelun alalla osapuolet vaihtavat toisen osapuolen pyynnöstä myös tietoja sellaisten kasvintuhoojien esiintymisestä, jotka aiheuttavat tunnetun ja välittömän vaaran toiselle osapuolelle.

6. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä vaihtaakseen keskenään terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevan sopimuksen ja kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen mukaisten ilmoitusmenettelyjen mukaisesti nopeasti tietoja, kun uudet alueelliset säännöt voivat vaikuttaa niiden väliseen kauppaan.

32 artikla

Alueellinen yhdentyminen

1. Helpottaakseen keskinäistä kaupankäyntiään osapuolet sitoutuvat mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistamaan tuontia koskevat standardit, toimenpiteet ja edellytykset aluetasolla.

2. Jos tuontiedellytyksiä on jo olemassa tämän sopimuksen tullessa voimaan, Länsi-Afrikan alueen ja Euroopan unionin valtiot soveltavat niitä yhdenmukaistettujen tuontiedellytysten käyttöönottoon asti sen periaatteen mukaisesti, että toisen osapuolen valtion markkinoille laillisesti saatettu toisesta osapuolesta peräisin oleva tuote voidaan saattaa laillisesti ensiksi mainitun osapuolen kaikkien muiden valtioiden markkinoille ilman muita rajoituksia tai hallinnollisia vaatimuksia.

3. Tästä luvusta johtuvien toimenpiteiden osalta Länsi-Afrikan valtiot varmistavat, että ne soveltavat Länsi-Afrikasta peräisin oleviin tuotteisiin vähintään yhtä edullista kohtelua kuin Euroopan unionista peräisin oleviin samankaltaisiin tuotteisiin, jotka tuodaan Länsi-Afrikan alueelle.

33 artikla

Yhteistyö

1. Osapuolet tunnustavat yhteistyön merkityksen teknisten määräysten, terveys- ja kasvinsuojelutoimien, vaatimustenmukaisuuden arvioinnin sekä jäljitettävyyden alalla, kun pyritään saavuttamaan tämän luvun tavoitteet.

2. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä, johon sisältyy myös rahoitustoimenpiteitä, III osassa vahvistettujen määräysten mukaisesti parantaakseen Länsi-Afrikan alueen valtioiden ensisijaisiksi määrittämien, tämän sopimuksen liitteessä D olevassa lisäyksessä I mainittujen tuotteiden laatua ja kilpailukykyä sekä pääsyä Euroopan unionin markkinoille seuraavilla aloilla:

   a) asianmukaisten puitteiden käyttöönotto osapuolten välistä tietojen ja asiantuntemuksen vaihtoa varten;

   b) yhteistyö kansainvälisten standardointi-, metrologia- ja akkreditointielinten kanssa, myös toimet, joilla helpotetaan Länsi-Afrikka-osapuolen edustajien osallistumista näiden elinten kokouksiin;

   c) teknisten standardien ja määräysten, vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyiden ja yhdenmukaistettujen terveys- ja kasvinsuojelutoimien käyttöönotto aluetasolla, soveltuvien kansainvälisten standardien pohjalta;

   d) julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden valmiuksien lisääminen, muun muassa tiedotuksen ja koulutuksen avulla, pitäen tavoitteena Euroopan unionin standardien, määräysten ja kasvinsuojelutoimien noudattamista ja kansainvälisiin standardointielimiin osallistumista;

   e) kansallisten valmiuksien kehittäminen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden noudattamista, arviointia ja jäljittämistä sekä Euroopan unionin markkinoille pääsyä varten.

4 LUKU

MUUT TULLIEN ULKOPUOLISET ESTEET

34 artikla

Määrällisten rajoitusten kieltäminen

Tämän sopimuksen tullessa voimaan poistetaan kaikki osapuolten väliseen kauppaan vaikuttavat tuontia tai vientiä koskevat kiellot tai rajoitukset, lukuun ottamatta tämän sopimuksen tulleja käsittelevässä 7 ja 8 artiklassa tarkoitettuja tulleja, veroja, palkkioita ja muita maksuja, riippumatta siitä, onko ne saatettu voimaan kiintiöiden, tuonti- tai vientilisenssien tai muiden toimenpiteiden muodossa. Uusia toimenpiteitä ei saa ottaa käyttöön. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita tämän sopimuksen 2 luvussa tarkoitettujen kaupan suojaamista koskevien määräysten eivätkä 89 artiklassa tarkoitettujen maksutasetta koskevien määräysten soveltamista.

35 artikla

Kansallinen kohtelu sisäisen verotuksen ja sääntelyn alalla

1. Osapuolen alueelta peräisin oleviin tuotaviin tuotteisiin ei saa soveltaa suoraan tai välillisesti sisäisiä veroja tai muita sisäisiä maksuja, jotka ylittävät toisen osapuolen samankaltaisiin tuotteisiin suoraan tai välillisesti sovellettavat verot ja maksut. Osapuolet pidättyvät soveltamasta millään muulla tavoin sisäisiä veroja tai muita sisäisiä maksuja kotimarkkinatuotantonsa suojaamiseksi.

2. Osapuolen alueelta peräisin oleville tuotaville tuotteille myönnetään kohtelu, joka on vähintään yhtä suotuisa kuin se, joka myönnetään toisen osapuolen samankaltaisille tuotteille niiden lakien, asetusten ja vaatimusten osalta, jotka koskevat niiden myyntiä, myyntiin tarjoamista, ostoa, kuljetusta, jakelua tai käyttöä kotimarkkinoilla. Tämän kohdan määräykset eivät estä soveltamasta erilaisia sisäisiä kuljetusmaksuja, jotka perustuvat yksinomaan kuljetusvälineen taloudelliseen toimintaan eivätkä tuotteen alkuperään.

3. Kumpikin osapuoli pidättyy asettamasta tai pitämästä voimassa tuotteiden sekoittamiseen, jalostamiseen tai käyttöön tiettyinä määrinä tai määräosuuksina liittyviä sisäisiä rajoituksia, jotka edellyttävät suoraan tai välillisesti, että tietty kyseisen rajoituksen alaisen tuotteen määrä tai määräosuus hankitaan kotimaisesta lähteestä. Lisäksi kumpikin osapuoli pidättyy soveltamasta millään muulla tavoin sisäisiä määrällisiä rajoituksia tuotantonsa suojaamiseksi.

4. Tämän artiklan määräykset eivät estä yksinomaan kansallisille tuottajille tarkoitettujen tukien maksamista, mukaan luettuina niille suoritetut maksut, joihin käytetään tämän artiklan määräysten mukaisesti sovellettujen sisäisten verojen tai maksujen tuottoja, sekä tuet, jotka perustuvat siihen, että julkiset viranomaiset hankkivat kotimarkkinatuotteita.

5. Tämän artiklan määräykset eivät koske julkisia hankintoja sääntelevi lakeja, määräyksiä, menettelyjä ja käytäntöjä.

6. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita tämän sopimuksen kaupan suojaamista koskevien määräysten soveltamista.

5 LUKU

KAUPPAA KOSKEVAT HELPOTUKSET, TULLIYHTEISTYÖ JA KESKINÄINEN HALLINNOLLINEN AVUNANTO

36 artikla

Tavoitteet

1. Osapuolet tunnustavat tulliyhteistyön sekä kauppaa koskevien helpotusten merkityksen kehittyvän globaalin kaupankäyntiympäristön kannalta. Osapuolet sopivat tämän alan yhteistyön vahvistamisesta, jotta voidaan varmistaa, että sovellettava lainsäädäntö ja menettelyt sekä asianomaisten viranomaisten hallinnolliset valmiudet vastaavat tehokkaan valvonnan ja kaupan helpottamisen tavoitteita ja että voidaan edistää talouskumppanuussopimuksen allekirjoittajamaiden kehitystä ja alueellista yhdentymistä.

2. Osapuolet vahvistavat, että oikeutettuja poliittisia tavoitteita, turvallisuuteen ja petosten torjuntaan liittyvät tavoitteet mukaan luettuina, ei vaaranneta millään tavoin.

3. Osapuolet sitoutuvat varmistamaan tämän sopimuksen piiriin kuuluvien tavaroiden vapaan liikkuvuuden niiden alueella.

37 artikla

Tulliyhteistyö ja keskinäinen hallinnollinen avunanto

1. Jotta varmistetaan tämän luvun määräysten noudattaminen ja voidaan tehokkaasti vastata 36 artiklassa määriteltyihin tavoitteisiin, osapuolet

   a) vaihtavat tietoja tullilainsäädännön ja tullimenettelyjen alalla;

   b) kehittävät yhteisiä hankkeita, jotka koskevat tuonti-, vienti- ja kauttakuljetusmenettelyjä sekä liike-elämän toimijoille tarjottavia tehokkaita palveluja;

   c) tekevät yhteistyötä tulli- ja muiden kauppamenettelyjen automatisoinnissa ja yhteisten tietojenvaihtostandardien kehittämisessä;

   d) omaksuvat aina, kun se on mahdollista, yhteisen kannan kansainvälisissä tullialan järjestöissä, kuten WTO:ssa, Maailman tullijärjestössä (WCO), Yhdistyneissä kansakunnissa ja YK:n kauppa- ja kehityskonferenssissa (UNCTAD);

   e) tekevät yhteistyötä teknisen avun suunnittelussa ja täytäntöönpanossa erityisesti tullimenettelyjen uudistamisen ja kauppaa koskevien helpotusten alalla tämän sopimuksen määräysten mukaisesti; ja

   f) edistävät kaikkien asiaankuuluvien viranomaisten, organisaatioiden ja muiden elinten välistä yhteistyötä sekä valtakunnallisesti että maiden välillä.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, osapuolten viranomaiset antavat toisilleen hallinnollista apua tullikysymyksissä liitteessä E olevan, keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa käsittelevän pöytäkirjan määräysten mukaisesti.

38 artikla

Tullilainsäädäntö ja -menettelyt

1. Osapuolet varmistavat ja pyrkivät kaikin tavoin siihen, että niiden kauppa- ja tullialan lainsäädäntö, säännöt ja menettelyt tukeutuvat seuraaviin:

   a) kansainväliset tullin ja kaupan alalla sovellettavat välineet ja standardit, myös tullimenettelyjen yksinkertaistamista ja yhdenmukaistamista koskevan yleissopimuksen, jäljempänä ’tarkistettu Kioton yleissopimus’, keskeiset osat, maailmankaupan turvaamista ja helpottamista koskeva WCO:n kehysnormisto, WCO:n tullitietomalli ja harmonoitua tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmää (HS) koskeva yleissopimus;

   b) yhtenäisen hallinnollisen asiakirjan tai sen sähköisen vastineen käyttö tuonnin ja viennin yhteydessä tarvittavien tulli-ilmoitusten laadintaa varten;

   c) määräykset, joilla vältetään taloudellisiin toimijoihin kohdistuvat tarpeettomat ja syrjivät toimenpiteet, suojataan petoksilta ja helpotetaan entisestään vaatimukset mahdollisimman hyvin täyttävien toimijoiden toimintaa;

d) nykyaikaisten tullimenetelmien soveltaminen, mukaan luettuina riskinarviointi, yksinkertaiset menettelyt tavaroiden maahantuontia ja luovutusta varten, luovutuksen jälkeiset tarkastukset ja yritysten tarkastusmenettelyt;

e) sellaisten järjestelmien asteittainen kehittäminen, tietotekniset järjestelmät mukaan luettuina, joilla helpotetaan sähköistä tiedonvaihtoa talouden toimijoiden, tullihallintojen ja asianomaisten muiden rakenteiden välillä;

f) sitova tulliasioita, etenkin tariffiluokittelua ja alkuperäsääntöjä, koskeva tietojärjestelmä kummankin osapuolen lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti, sikäli kun tulliviranomaisilla on käytettävissään kaikki tarpeellisiksi katsomansa tiedot;

g) säännöt tullimääräysten tai menettelyvaatimusten rikkomisista määrättävistä seuraamuksista, jotka ovat oikeasuhteisia ja syrjimättömiä ja joiden soveltaminen ei johda aiheettomiin viivytyksiin;

h) avoimet, syrjimättömät ja oikeasuhteiset säännöt, jotka koskevat tulliasioitsijoiden toimilupia. Osapuolet vahvistavat, että on molempien edun mukaista poistaa tulevaisuudessa kaikki velvollisuudet käyttää tulliasioitsijoita. Osapuolet keskustelevat tästä kysymyksestä tulliasioita ja kaupankäynnin helpottamista käsittelevässä erityiskomiteassa;

i) vientitavaran ennakkotarkastuksesta tehdyn WTO:n sopimuksen määräysten noudattaminen. Osapuolet vahvistavat, että on molempien edun mukaista poistaa tulevaisuudessa kaikki vaatimukset, joissa edellytetään pakollisten tarkastusten suorittamista ennen tavaroiden lähetystä tai määräpaikassa. Osapuolet keskustelevat tästä kysymyksestä tulliasioita ja kaupankäynnin helpottamista käsittelevässä erityiskomiteassa.

2. Työskentelytapojen parantamiseksi sekä toiminnan syrjimättömyyden, avoimuuden ja tehokkuuden periaatteiden takaamiseksi osapuolet pyrkivät

a) toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet, joiden tavoitteena on vähentää, yksinkertaistaa ja standardoida tullin ja muiden asiaankuuluvien rakenteiden vaatimia tietoja ja asiakirjoja;

b) yksinkertaistamaan mahdollisuuksien mukaan tullivaatimuksia ja -muodollisuuksia, jotta tavaroiden luovutus ja tulliselvitys olisi nopeaa;

c) varmistamaan tehokkaat, ripeät, syrjimättömät ja pyynnön esittäjille helposti käytettävissä olevat menettelyt, joilla turvataan muutoksenhakuoikeus sellaisiin tullin hallinnollisiin toimiin ja muihin päätöksiin, jotka vaikuttavat tavaroiden tuontiin, vientiin tai kauttakuljetukseen;

d) varmistamaan eettisten vaatimusten noudattamisen soveltamalla tämän alan kansainvälisiin sopimuksiin ja välineisiin, erityisesti tarkistettuun Arushan julistukseen (2003), sisältyvien periaatteiden mukaisia toimenpiteitä.

39 artikla

Kauttakuljetusten helpottaminen

1. Osapuolet huolehtivat tavaroiden vapaasta kauttakuljetuksesta alueensa läpi sellaista reittiä pitkin, joka soveltuu parhaiten kauttakuljetukseen. Mahdollisten rajoitusten, tarkastusten ja vaatimusten on tässä yhteydessä perustuttava objektiiviseen julkiseen

toimintapolitiikkaan sekä oltava syrjimättömiä ja oikeasuhteisia, ja niitä on sovellettava yhdenmukaisesti.

2. Osapuolet myöntävät toisen osapuolen alueelta kauttakuljetettaville tavaroille yhtä edullisen kohtelun kuin kotimarkkinoiden tavaroille, kun kyseessä on tavaroiden vienti, tuonti ja liikkuminen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta lainmukaisten tullitarkastusten jatkamista.

3. Osapuolet ottavat käyttöön passitusmenettelyjä, jotka mahdollistavat tavaroiden liikkumisen ilman tullien ja muiden maksujen suorittamisvelvollisuutta edellyttäen, että annetaan asianmukaiset vakuudet.

4. Osapuolet pyrkivät edistämään ja panemaan täytäntöön alueellisia kauttakuljetusjärjestelyjä, joiden tarkoituksena on vähentää kaupan esteitä.

5. Osapuolet käyttävät tavaroiden kauttakuljetukseen liittyviä kansainvälisiä standardeita ja välineitä.

6. Osapuolet varmistavat kaikkien asiaankuuluvien tahojen yhteistyön ja koordinoinnin alueellaan, jotta helpotettaisiin kauttakulkuliikennettä ja edistettäisiin rajatylittävää yhteistyötä.

40 artikla

Suhteet liike-elämän toimijoihin

Osapuolet sopivat:

a) varmistavansa, että kaikki lainsäädäntö, menettelyt, palkkiot ja maksut ovat julkisesti saatavilla asianmukaisin, ja mahdollisuuksien mukaan sähköisin, keinoin;

b) rohkaisevansa yhteistyötä asianomaisten toimijoiden ja viranomaisten välillä käyttämällä ennustettavia ja yleisesti saatavilla olevia menettelyjä, kuten yhteisymmärryspöytäkirjoja, jotka perustuvat Maailman tullijärjestön julkaisemiin asiakirjoihin;

c) varmistavansa, että niiden tullialaa ja siihen liittyviä seikkoja koskevat vaatimukset sekä niihin kytkeytyvät määräykset ja menettelyt vastaavat edelleen liike-elämän toimijoiden tarpeita, ovat parhaiden toimintatapojen mukaisia ja rajoittavat kauppaa mahdollisimman vähän;

d) että on tarpeen neuvotella asianmukaisina aikoina ja säännöllisesti liike-elämän edustajien kanssa lainsäädäntöehdotuksista ja menettelyistä, jotka koskevat tullialan ja kaupan kysymyksiä. Kukin osapuoli ottaa tätä varten käyttöön viranomaisten ja liike-elämän toimijoiden väliseen neuvonpitoon tarkoitettuja asianmukaisia ja säännöllisiä järjestelyjä;

e) että kaikkien uusien tai muutettujen säännösten, menettelyjen, tullien tai maksujen julkaisemisen ja voimaantulon välillä on oltava riittävän pitkä ajanjakso. Osapuolet julkaisevat hallinnollisia ilmoituksia, jotka koskevat erityisesti virastojen vaatimuksia, pääsymenettelyjä, satamissa ja rajanylityspaikoissa sijaitsevien tullitoimipaikkojen aukioloaikoja ja toimintatapoja sekä yhteyspisteitä, jotka jakavat informaatiota.

41 artikla

Tullausarvo

Osapuolten väliseen vastavuoroiseen kauppaan sovellettavat tullausarvon määrittämissäännöt noudattavat GATT 1994 -sopimuksen VII artiklan soveltamisesta tehtyä WTO:n sopimusta. Osapuolet tekevät yhteistyötä, jotta päästään yhteiseen toimintatapaan tullausarvoon liittyvissä kysymyksissä.

42 artikla

Alueellinen yhdentyminen Länsi-Afrikan alueella

1. Osapuolet sopivat vauhdittavansa tulliuudistuksia, joiden tavoitteena on helpottaa kaupankäyntiä Länsi-Afrikan alueella; näihin kuuluu erityisesti menettelyjen ja sääntelyn yhdenmukaistaminen.

2. Edellä mainittua tarkoitusta varten osapuolet aloittavat tiiviin yhteistyön kaikkien sellaisten rakenteiden välillä, jotka osallistuvat kansainvälisen tullinormiston täytäntöönpanoon.

43 artikla

Yhteistyö

1. Osapuolet tunnustavat, että tämän sopimuksen täytäntöönpanoa varten on tärkeää tehdä yhteistyötä tulliasioissa ja kaupan helpottamisen osalta.

2. WTO:n yleisneuvoston 1 päivänä elokuuta 2004 tekemän päätöksen liitteessä D olevan 6 kohdan mukaisesti ja jollei III osan määräyksistä muuta johdu, osapuolet sopivat ottavansa käyttöön asianmukaisia teknisen ja rahoitusavun ohjelmia, jotka mahdollistavat tämän luvun määräysten täytäntöönpanon erityisesti seuraavilla osa-alueilla:

   a) asianmukaisten ja yksinkertaistettujen säännösten ja määräysten laatiminen;

   b) toimijoille suunnattu tiedotus ja tietoisuuden lisääminen, kyseisen henkilöstön koulutus mukaan luettuna;

   c) toimintaedellytysten kehittäminen, nykyaikaistaminen sekä tulliviranomaisten ja niihin liittyvien palvelujen väliset yhteydet.

44 artikla

Siirtymätoimenpiteet

1. Osapuolet tunnustavat siirtymätoimenpiteiden tarpeen tämän luvun määräysten sujuvan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

2. Länsi-Afrikka-osapuolella on tämän sopimuksen voimaantulosta alkaen viiden (5) vuoden siirtymäaika 38 artiklan 1 kohdan b ja d alakohdassa määrättyjen velvoitteiden täyttämiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sen WTO-sitoumuksia. Tätä määräaikaa voidaan tarkastella uudelleen ottaen huomioon niistä uudistuksista saadut tulokset, joita Länsi-Afrikan alueen on määrä toteuttaa yhteistyössä Euroopan unionin kanssa.

45 artikla

Tulliasioita ja kaupankäynnin helpottamista käsittelevä erityiskomitea

1. Osapuolet perustavat osapuolten edustajista koostuvan tulliasioita ja kaupankäynnin helpottamista käsittelevän erityiskomitean.

2. Tulliasioita ja kaupankäynnin helpottamista käsittelevällä erityiskomitealla on seuraavat tehtävät:

   a) seurata tämän luvun, alkuperäsääntöjä koskevan pöytäkirjan sekä keskinäistä hallinnollista avunantoa koskevan pöytäkirjan täytäntöönpanoa ja hallinnointia;

   b) toimia foorumina, jolla voidaan neuvotella ja keskustella kaikista tullikysymyksistä ja erityisesti tullimenettelyistä, tulliselvitysmenettelyistä, alkuperäsäännöistä, tullausarvosta, tariffiluokittelusta, tulliyhteistyöstä ja keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta;

   c) kehittää yhteistyötä tullimenettelyjen ja tulliselvitysmenettelyjen soveltamisen, alkuperäsääntöjen ja keskinäisen hallinnollisen avunannon suunnittelua, täytäntöönpanoa ja valvontaa varten.

3. Tulliasioita ja kaupankäynnin helpottamista käsittelevä erityiskomitea kokoontuu kerran vuodessa osapuolten etukäteen sopimana ajankohtana ja niiden sopimaa esityslistaa noudattaen. Osapuolet voivat tarvittaessa kutsua koolle myös komitean ylimääräisiä kokouksia.

4. Tulliasioita ja kaupankäynnin helpottamista käsittelevän erityiskomitean puheenjohtajana toimii vuorotellen jompikumpi osapuoli.

5. Tulliasioita ja kaupankäynnin helpottamista käsittelevä erityiskomitea raportoi talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle.

6 LUKU

MAATALOUS, KALASTUS JA ELINTARVIKETURVA

46 artikla

Tavoitteet

1. Osapuolet tunnustavat, että Länsi-Afrikan alueella maatalous (kotieläintalous mukaan luettuna) ja kalastus muodostavat merkittävän osan BKT:stä, ovat merkittävässä asemassa puutteellisen elintarviketurvatilanteen korjaamisen kannalta ja ovat työn ja toimeentulon lähteenä suurelle osalle aktiiviväestöstä.

2. Tällä sopimuksella on sen taloudellisten ja kaupallisten vaikutusten sekä EPA-kehitysohjelmaan kuuluvien toimien myötä tarkoitus osaltaan lisätä tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä tukea tuotannon monipuolistumista maatalouden ja kalastuksen alalla. Sopimuksen avulla on myös tarkoitus tukea jalostusalan kehitystä ja edistää osapuolten välisen maataloustuotteiden, elintarvikkeiden ja kalastustuotteiden kaupan lisääntymistä ottaen johdonmukaisesti huomioon luonnonvarojen kestävä hoito.

3. Osapuolet tunnustavat, että Länsi-Afrikan alueella on vielä käyttämättömiä maatalouden mahdollisuuksia ja että on tärkeää tukea sen kansallisten ja alueellisten maatalouspolitiikkojen täytäntöönpanoa molempien osapuolten tämän sopimuksen III osassa vahvistettujen määräysten mukaisesti täytäntöönpanemien yhteistyötoimien puitteissa.

4. Osapuolet tunnustavat, että kalavarat ja meren elolliset luonnonvarat ovat erittäin tärkeitä Euroopan unionille ja Länsi-Afrikan alueelle ja että kalakantojen

ehtymisriski on erityisesti teollisuuskalastuksen vuoksi todellinen, minkä vuoksi niiden on edistettävä kalavarojen ja vesiluonnonvarojen kestävää hoitoa.

5. Osapuolet tunnustavat lisäksi, että Länsi-Afrikan valtioiden kalastusala ja meren ekosysteemit ovat monitahoisia, biologisesti monimuotoisia ja herkkiä ja että tämä olisi otettava huomioon niiden hyödyntämisessä varmistamalla kalastusalan ja siihen liittyvien ekosysteemien kestävä ja tehokas suojelu ja hallinta tieteellisten lausuntojen ja Yhdistyneiden Kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön FAO:n vastuullisen kalastuksen toimintasäännöissä määritellyn varovaisuusperiaatteen pohjalta.

6. Osapuolet tunnustavat myös kalastukseen ja meren elollisten luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyvien toimintojen taloudellisen ja yhteiskunnallisen merkityksen Länsi-Afrikan valtioissa sekä sen, että on tarpeen maksimoida tällaiset hyödyt elintarviketurvan, työllisyyden, köyhyyden lievittämisen, tulojen kasvun ja kalastuksesta elantonsa saavien yhteisöjen yhteiskunnallisen vakauden osalta.

7. Osapuolet tunnustavat, että väestön elintarviketurvan varmistaminen sekä maaseutuyhteisöjen toimeentulon parantaminen ovat keskeisiä tekijöitä köyhyyden lievittämisessä, ja ne on nähtävä laajemmin osana kestävää kehitystä vuosituhannen kehitystavoitteiden puitteissa. Näin ollen osapuolet sopivat työskentelevänsä yhdessä, jotta Länsi-Afrikassa vältyttäisiin maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden markkinoiden häiriöiltä.

8. Euroopan unioni sitoutuu politiikkojensa, myös kalastuspolitiikkansa, puitteissa auttamaan Länsi-Afrikan maita kehittämään tehokkaan järjestelmän kalastuksen seurantaa, valvontaa ja tarkkailua varten.

9. Osapuolet sopivat lisäksi, että Länsi-Afrikan alueen kannalta on tärkeää ottaa käyttöön toimintalinjoja, joiden avulla voidaan lisätä kalataloudesta saatavia hyötyjä alueen väestön hyväksi.

10. Jotta tässä artiklassa mainitut tavoitteet saavutettaisiin, osapuolet ottavat täysimittaisesti huomioon Länsi-Afrikka-osapuolen taloudellisten, yhteiskunnallisten ja ympäristöön liittyvien erityispiirteiden, tarpeiden ja kehitysstrategioiden monimuotoisuuden.

47 artikla

Elintarviketurva

Jos tämän sopimuksen täytäntöönpano aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa Länsi-Afrikka-osapuolelle tai jollekin Länsi-Afrikan alueen valtiolle ongelmia elintarviketurvan takaamiseksi tarvittavien elintarvikkeiden saatavuudessa tai saavutettavuudessa, Länsi-Afrikka-osapuoli tai kyseinen Länsi-Afrikan alueen valtio voi toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä 22 artiklassa selostettujen menettelyiden mukaisesti.

48 artikla

Yhteistyö maatalouden ja elintarviketurvan alalla

1. Maatalouden ja elintarviketurvan alan yhteistyötä käsitellään Cotonoun sopimuksen 53 ja 69 artiklassa. Osapuolet sopivat, että tätä lukua koskevat Cotonoun sopimuksen määräykset ja tämän sopimuksen määräykset pannaan täytäntöön siten, että ne täydentävät ja vahvistavat toisiaan.

2. Jotta Länsi-Afrikan alueen maat pystyvät varmistamaan väestönsä elintarviketurvan ja edistämään elinvoimaista ja kestävää maataloutta, molemmat osapuolet tarkastelevat III osan määräysten mukaisesti kaikkia yhteistyötoimia, joiden tavoitteena on erityisesti

a) edistää kastelu- ja vedenhallintaohjelmien täytäntöönpanoa;

b) tukea tekniikan kehitystä, innovointia ja monipuolistumista maatalousalalla;

c) vakiinnuttaa ympäristömyötäisten tuotantopanosten käyttöä maataloudessa;

d) kehittää tutkimustoimintaa, jotta tuotettaisiin parempia kylvösiemeniä ja edistettäisiin niiden käyttöä viljelijäväestön keskuudessa;

e) kehittää maatalouden ja kotieläintalouden kattava integroitu järjestelmä;

f) parantaa maataloustuotteiden varastointia ja säilytystä;

g) vahvistaa valtion tuki- ja neuvontaroolia yksityisiin toimijoihin nähden;

h) vahvistaa maatalouden tuotantoketjuja;

i) kunnostaa maaseututeitä, jotta voidaan parantaa maataloustuotteiden korjuuta ja kuljetusta;

j) parantaa hälytysjärjestelmiä kriisien ehkäisemiseksi;

k) tukea paikallisten pörssien kehittämistä, jotta elintarvikkeiden alueellista saatavuutta koskevia tietoja voidaan keskittää paremmin;

l) edistää sopimusviljelyä Euroopan unionista olevien sopimuskumppanien kanssa esimerkiksi luonnonmukaisten tuotteiden tarjonnassa;

m) kartoittaa uusia mahdollisuuksia kehittää ja viedä sellaisia tuotteita, joiden kansainvälinen kysyntä on voimakasta;

n) edistää sellaisia maanomistusoikeuden uudistuksia, joiden tarkoituksena on lisätä viljelijöiden oikeusvarmuutta, ja tukea siten tehokkaan maatalouden kehittämistä ja maatalousalan yksityisten investointien lainoitusta.

3. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että elintarvikepulan ilmetessä voi olla tarpeen toteuttaa erityisiä tapauskohtaisia elintarvikeapuohjelmia asianomaisten maiden auttamiseksi. Nämä ohjelmat eivät kuitenkaan millään tavoin saisi vaarantaa avunsaajavaltioissa voimassa olevia elintarviketurvapolitiikkoja.

4. Jotta rajoitettaisiin Länsi-Afrikan alueelle suuntautuvan elintarvikeavun tuonnin mahdollisesti aiheuttamia haitallisia vaikutuksia, molemmat osapuolet sitoutuvat asettamaan etusijalle elintarvikeapua koskevat kolmikantajärjestelyt, joissa suositaan paikallisten maataloustuotteiden markkinointia.

5. Osapuolet korostavat maatalousalan merkitystä Länsi-Afrikan taloudelle ja elintarviketurvalle ja painottavat erityisesti kansainvälisistä markkinoista riippuvien alojen herkkyyttä. Kumpikin osapuoli varmistaa sisäisten tukipolitiikkojensa ja -toimiensa avoimuuden. Tätä varten Euroopan unioni toimittaa Länsi-Afrikalle asianmukaisia keinoja käyttäen säännöllisesti kyseisiä toimia käsittelevän kertomuksen, jossa esitetään muun muassa toimien oikeusperusta ja muodot sekä niihin liittyvät määrät. Osapuolet voivat toisen osapuolen pyynnöstä vaihtaa tietoja kaikista maatalouspoliittisista toimista.

6. Euroopan unioni -osapuoli sitoutuu olemaan soveltamatta vientitukia Länsi-Afrikkaan vietäviin maataloustuotteisiin.

7. Osapuolet perustavat maatalouden ja elintarviketurvan alan yhteistyön täytäntöönpanoa varten pysyvän vuoropuhelujärjestelyn, joka kattaa kaikki tässä artiklassa mainitut alat. Vuoropuhelua koskevat yksityiskohtaiset säännöt määritetään osapuolten yhteisellä sopimuksella.

49 artikla

Kalastusalan yhteistyö

1. Kehittääkseen ja tukeakseen kalastusalan yhteistyötä III osassa vahvistettujen määräysten mukaisesti osapuolet sitoutuvat

a) tekemään yhteistyötä, jotta varmistetaan kalavarojen kestävä hoito Länsi-Afrikan alueella, ja soveltamaan varovaisuusperiaatetta, kun määritetään kestävä pyyntimäärä ja määritellään kalavaroihin pääsyä koskevat edellytykset, joita on noudatettava, jotta vältettäisiin kantojen liikakalastus ja kaikki ympäristöön ja ekosysteemiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset;

b) edistämään kalastustuotteiden tarjontakapasiteetin ja kilpailukyvyn lisäämistä. Tätä tarkoitusta varten Euroopan unioni sitoutuu auttamaan alueen jäsenvaltioita, jotta ne täyttäisivät terveys- ja kasvinsuojelutoimien soveltamisesta johtuvat vaatimukset ja kehittäisivät kalastustuotteiden alueelliset markkinat;

c) edistämään investointeja ja rahoituksen saantia, jotta alueen kalastusyritysten tuottavuus kasvaisi;

d) tekemään yhteistyötä osa-alueilla, jotka koskevat pienimuotoisen kalastuksen kestävää hoitoa sekä vesiviljelyn kehittämispolitiikan laatimista ja täytäntöönpanoa Länsi-Afrikassa;

e) kehittämään ja ehdottamaan vähimmäistoimenpiteitä, joita alusten on noudatettava, jotta niiden toimintaa voidaan seurata, valvoa ja tarkkailla paremmin;

f) toteuttamaan koordinoituja toimia laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen estämiseen, torjuntaan ja poistamiseen tarkoitettujen keinojen parantamiseksi sekä toteuttamaan tätä varten soveltuvia toimenpiteitä. Tässä yhteydessä osapuolet sitoutuvat toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet laittoman kalastuksen lopettamiseksi ja sen jatkamisen ehkäisemiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta niiden tarpeellisiksi katsomien muiden toimenpiteiden soveltamista;

g) perustamaan alusten seurantajärjestelmän, joka kattaa koko Länsi-Afrikan; kaikki Länsi-Afrikan valtiot käyttävät yhteensopivaa alusten seurantajärjestelmää;

h) pakollisen, yhteensopivan alusten seurantajärjestelmän lisäksi koko Länsi-Afrikka sitoutuu kehittämään yhdessä Euroopan unioni -osapuolen kanssa muita välineitä, joilla varmistetaan tehokkaat seuranta- ja valvontatoimet;

i) keventämään jäljitettävyys- ja todentamismenettelyjä ja -edellytyksiä, joita sovelletaan alueelta Euroopan unionin markkinoille vietyihin kalastustuotteisiin;

j) parantamaan ja vahvistamaan seuranta-, valvonta- ja tarkkailuvälineitä ja -järjestelyjä laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen

torjumiseksi, mukaan lukien sellaisten vähimmäistoimenpiteiden käyttöönotto, joita alusten on noudatettava, jotta niiden toimintaa voidaan seurata, valvoa ja tarkkailla;

k) sallimaan sellaisten asianmukaisten suojatoimenpiteiden toteuttamisen, jotka perustuvat tieteellisiin suosituksiin ja joista on kuultu asiaan liittyviä eri osapuolia, myös Euroopan unionia, kun alueen kalavarojen ja vesiluonnonvarojen kestävä hoito vaarantuu;

l) lisäämään Länsi-Afrikan alueen kalavarojen tilaa selvittäviä tieteellisiä tutkimuksia;

m) parantamaan ja lujittamaan kalastusta, varsinkin vaeltavia kalalajeja, koskevaa tietojärjestelmää ja tilastointia;

n) lisäämään yhteistyötä kaikilla yhteisen edun mukaisilla kalastuksen osa-alueilla.

50 artikla

Alueellinen yhdentyminen

1. Osapuolet tunnustavat, että edelleen voimassa olevien esteiden asteittaisen poistamisen ja soveltuvien sääntelypuitteiden tarjoamisen avulla tapahtuva maatalous- ja elintarvikemarkkinoiden ja -alan lisääntyvä yhdentyminen Länsi-Afrikan valtioiden välillä edistää alueellista yhdentymisprosessia ja tämän luvun tavoitteiden toteutumista.

2. Ne pyrkivät III osassa vahvistettujen määräysten ja EPA-kehitysohjelman mukaisesti kehittämään ja panemaan täytäntöön maataloutta ja kalastusta koskevia alakohtaisia alueellisia toimintalinjoja ja parantavat maatalous- ja kalastusalojen alueellisten markkinoiden tehokkuutta.

51 artikla

Maatalous- ja kalastuskysymyksiä koskeva tiedonvaihto ja kuuleminen

1. Osapuolet sopivat kokemusten, tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihdosta sekä toistensa kuulemisesta kaikilla aloilla, jotka liittyvät tämän luvun tavoitteisiin ja ovat merkityksellisiä niiden välisen kaupan kannalta.

2. Osapuolet ovat samaa mieltä siitä, että tällainen vuoropuhelu olisi erityisen hyödyllistä seuraavilla aloilla:

a) maataloustuotantoa, -kulutusta ja -kauppaa sekä maatalous- ja kalastustuotteiden markkinakehitystä koskevien tietojen vaihto;

b) maatalouden, maaseudun kehittämisen ja kalatalouden toimintalinjoja, lakeja ja asetuksia koskevien tietojen vaihto;

c) keskustelut politiikan ja instituutioiden muutoksista, joita tarvitaan maatalous- ja kalastusalan rakennemuutoksen tueksi, sekä maataloutta, elintarvikealaa, maaseudun kehittämistä ja kalastusta koskevien alueellisten toimintalinjojen muotoilu ja täytäntöönpano, kun tavoitteena on alueellinen yhdentyminen;

d) uutta teknologiaa sekä laadunvalvontaan liittyviä toimintalinjoja ja toimenpiteitä koskevien tietojen vaihto;

e) tietojen vaihto Euroopan unionissa voimassa oleviin yksityisiin standardeihin perehtymiseksi ja niiden seuraamiseksi.

III OSA

KEHITYSULOTTUVUUDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOON JA TALOUSKUMPPANUUSSOPIMUKSEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEEN TÄHTÄÄVÄ YHTEISTYÖ

52 artikla

Tavoitteet

1. Osapuolet sitoutuvat vahvistamaan tämän sopimuksen puitteissa yhteistyötään ja tekevät yhteisen sitoumuksen talouskumppanuussopimuksen täytäntöönpanemiseksi ja sen tavoitteiden saavuttamiseksi. Euroopan unioni -osapuoli sitoutuu tukemaan Länsi-Afrikka-osapuolta kehitystä aikaansaavan talouskumppanuussopimuksen täytäntöönpanemiseksi.

2. Osapuolten yhteinen sitoumus nivoutuu Länsi-Afrikan alueen kehittämisvisioon ja edistää tämän sopimuksen I osassa vahvistettujen prioriteettien toteutumista. Tässä yhteydessä osapuolet tunnustavat, että Euroopan unionin markkinoille pääsyn parantaminen ei ole riittävä edellytys Länsi-Afrikan alueen kannattavalle yhdentymiselle maailmankauppaan. Lisäksi ne sitoutuvat toteuttamaan tehokkaita toimenpiteitä, joiden on määrä osaltaan edistää Länsi-Afrikan alueella vahvan, kilpailukykyisen ja monipuolisen talouden perustan rakentamista, alueen taloudellisen yhdentymisen syventämistä sekä alueen mukautumista tämän sopimuksen luomaan uuteen tilanteeseen, jotta se voisi hyötyä talouskumppanuudesta.

53 artikla

Periaatteet

1. Osapuolet sopivat panevansa täytäntöön yhteistyön, jonka tarkoituksena on teknisen ja rahoitusavun keinoin tukea Länsi-Afrikan pyrkimyksiä toteuttaa tämän sopimuksen puitteissa tehdyt sitoumukset. Yhteistyön tarkoituksena on myös auttaa Länsi-Afrikan aluetta poistamaan sen tuotannon monipuolistumista ja kasvua estävät rajoitukset, jotta se pystyisi lisäämään alueen sisäistä kauppaa ja hyötymään eurooppalaisten markkinoiden avautumisesta. Osapuolet sitoutuvat panemaan täytäntöön EPA-kehitysohjelman (PAPED) varmistaakseen tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen. Taloudellista ja alueellista yhteistyötä ja yhdentymistä koskevat Cotonoun sopimuksen määräykset pannaan näin ollen täytäntöön, jotta tästä sopimuksesta voidaan saada mahdollisimman suuri hyöty.

2. Osapuolet sopivat varmistavansa, että kehitysyhteistyö on johdonmukaista niiden kansainvälisten sitoumusten kanssa, joita osapuolet ovat antaneet kestävän kehityksen ja alueellisten kehitysstrategioiden alalla.

3. Tällä sopimuksella perustettu uusi kauppajärjestelmä sekä kehitysyhteistyön alalla tehdyt sitoumukset täydentävät toisiaan ja myötävaikuttavat yhdessä tämän sopimuksen kehitysulottuvuuteen. Tämän sopimuksen 2 artiklan 4 kohdan mukaisesti uusi kauppajärjestelmä perustuu vastavuoroisuuteen ja kehitystasojen eron huomioon

ottamiseen, ja sillä otetaan käyttöön erityis- ja erilliskohtelu ja vapautetaan kauppaa asteittain ja epäsymmetrisesti Länsi-Afrikan hyväksi.

4. Lisäksi osapuolet sopivat, että tämän osan määräyksiä ei pidä tulkita siten, että ne estävät Länsi-Afrikka-osapuolta pyrkimästä kasvu- ja kehitystavoitteisiinsa, panemasta täytäntöön politiikkojaan ja toteuttamaan alueellista yhdentymistään.

54 artikla

Rahoitusjärjestelyt

1. Euroopan unioni sitoutuu tukemaan sopimuksen kehitysulottuvuuteen liittyviä toimia ja hankkeita. Tämän sopimuksen täytäntöönpanoa tukeva Euroopan unionin rahoitus[2], joka liittyy Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin väliseen kehitysyhteistyöhön, toteutetaan seuraavissa puitteissa:

   a) Cotonoun sopimuksessa vahvistetut asianomaiset säännöt ja menettelyt, erityisesti Euroopan kehitysrahaston ohjelmasuunnittelumenettelyt;

   b) Euroopan unionin yleisestä talousarviosta rahoitettavat soveltuvat välineet;

   c) muut rahoitusmekanismit, jotka luodaan Cotonoun sopimuksen voimassaolon päättyessä.

2. Euroopan unionin jäsenvaltiot sitoutuvat yhteisesti tukemaan kukin oman kehityspolitiikkansa ja omien kehitysvälineidensä avulla, muun muassa kauppaa tukevan kehitysavun yhteydessä, sekä avun tehokkuuden, koordinoinnin ja täydentävyyden periaatteiden mukaisesti kehitysyhteistyötä, joka koskee alueellista talousyhteistyötä ja tämän sopimuksen täytäntöönpanoa sekä kansallisella että alueellisella tasolla.

3. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot sitoutuvat rahoittamaan sopimuksen kehitysulottuvuutta vähintään Länsi-Afrikan tämän sopimuksen puitteissa toteuttaman kaupan vapauttamisen kestoa vastaavan ajan rahoitusvälineiden, osapuolten säännösten sekä tämän sopimuksen 2 artiklassa mainittujen periaatteiden mukaisesti.

4. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot sitoutuvat auttamaan Länsi-Afrikkaa hankkimaan sopimuksen kehitysulottuvuutta koskevaa täydentävää rahoitusta muilta avunantajilta.

55 artikla

EPA-kehitysohjelma

Tukeakseen alueen omia kehityspyrkimyksiä osapuolet toteuttavat EPA-kehitysohjelman (PAPED) täytäntöönpanon ja sen tavoitteiden saavuttamisen edellyttämät rahoitus- ja tekniset toimenpiteet edellä olevan 54 artiklan määräysten mukaisesti, jotta tämän sopimuksen kehitysulottuvuus toteutuisi käytännössä.

56 artikla

PAPEDin tavoitteet

[2] Jäsenvaltioita lukuun ottamatta.

1. EPA-kehitysohjelma on osa sopimuksen kehitystavoitteiden saavuttamiseen tähtäävää pitkän aikavälin visiota. Ohjelman yleistavoitteena on rakentaa kilpailukykyinen alueellinen talous, joka on juohevasti yhdentynyt maailmantalouteen ja joka edistää kasvua ja kestävää kehitystä. PAPEDin ja Länsi-Afrikan alueen Aid for Trade -ohjelman samoin kuin kyseisen alueen taloudellisten ja alakohtaisten alueellisten kehitysstrategioiden välille luodaan johdonmukaiset yhteydet.

2. EPA-kehitysohjelman erityistavoitteena on antaa Länsi-Afrikan alueelle mahdollisuus hyötyä täysimääräisesti talouskumppanuussopimuksen tarjoamista mahdollisuuksista ja selviytyä sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvistä mukautumiskustannuksista ja haasteista.

3. Tätä varten ohjelmalla on määrä tukea seuraavia osa-alueita:

   a) nopean ja kestävän, työpaikkoja luovan talouskasvun saavuttaminen, mikä edistää kestävää taloudellista kehitystä ja auttaa lievittämään köyhyyttä Länsi-Afrikan alueella;

   b) Länsi-Afrikan alueen talouksien voimakkaampi monipuolistuminen ja parempi kilpailukyky;

   c) tuotannon ja väestön tulojen kasvu;

   d) alueellisen yhdentymisprosessin syventäminen ja alueen sisäisen kaupan lisääminen;

   e) Länsi-Afrikan alueen markkinaosuuksien kasvattaminen eurooppalaisilla markkinoilla muun muassa parantamalla pääsyä kyseisille markkinoille;

   f) investointien edistäminen Länsi-Afrikassa, Euroopan unionin ja Länsi-Afrikan yksityisten sektorien välisten kumppanuuksien edistäminen ja liiketoimintaympäristön parantaminen Länsi-Afrikan alueella.

57 artikla

PAPEDin toimintalinjat

EPA-kehitysohjelmaan kuuluvat toimintalohkot voidaan jaotella seuraaviin viiteen toimintalinjaan:

a) monipuolistaminen ja tuotantokapasiteetin lisääminen;

b) alueen sisäisen kaupan kehittäminen ja kansainvälisille markkinoille pääsyn helpottaminen;

c) kauppaan liittyvien kansallisten ja alueellisten infrastruktuurien parantaminen ja vahvistaminen;

d) tarvittavien mukautusten suorittaminen ja kauppaan liittyvien muiden tarpeiden huomioon ottaminen;

e) Länsi-Afrikan alueen toteuttama talouskumppanuussopimuksen täytäntöönpano ja seuranta/arviointi.

58 artikla

PAPEDin täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt

1. EPA-kehitysohjelmasta tehdään pöytäkirja, joka on erottamaton osa sopimusta ja on liitteessä F. Pöytäkirjassa määritetään kyseisen ohjelman täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

2. PAPED pannaan täytäntöön käyttämällä toimintamatriisia, johon liittyvät taloudellinen arviointi, aikataulu sekä täytäntöönpanon seurantaan tarkoitetut indikaattorit. Toimintamatriisin osalta tehdään Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden rahoitussitoumus sen toteuttamista varten edellä olevan 54 artiklan määräysten mukaisesti.

3. PAPEDista tehdään arviointi osapuolten sopimin väliajoin. PAPEDia tarkastellaan säännöllisesti sen täytäntöönpanosta saatujen tulosten sekä sopimuksen vaikutusten perusteella. Yhteisesti määriteltyihin indikaattoreihin pohjautuva mekanismi mahdollistaa ohjelman täytäntöönpanon jatkuvan seurannan ja vaikutusten arvioinnin.

4. Edellä 3 kohdassa mainitun yhteisen arvioinnin yhteydessä osapuolet etsivät synergiavaikutuksia yhtäältä Länsi-Afrikan alueen tekemien sitoumusten toteutustahdin ja toisaalta PAPEDin toimien ja ohjelmien toteutuksessa, varojen käyttöönotto PAPEDin rahoitusta varten mukaan luettuna, sekä alueen kilpailukyvyn sekä tuotantokapasiteetin parantamisessa saavutetun edistyksen välillä. Osapuolet toteuttavat talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston puitteissa tämän sopimuksen ja erityisesti 54 artiklan määräysten mukaisia toimenpiteitä synergiavaikutusten lisäämiseksi.

59 artikla

Sääntöjen täytäntöönpanon tukeminen

Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä ottaa käyttöön kauppaan liittyvät säännöt, joiden yhteistyöalat eritellään sopimuksen eri luvuissa. Tämän alan yhteistyö pannaan täytäntöön 54 artiklassa määrättyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

60 artikla

Verotuksen sopeutus

1. Osapuolet tunnustavat haasteet, joita Länsi-Afrikan alueelle voi aiheutua, kun tulleja poistetaan tai alennetaan merkittävästi tämän sopimuksen mukaisesti, ja sopivat aloittavansa vuoropuhelun ja yhteistyön tällä alalla.

2. Tässä sopimuksessa sopimansa tullien purkamista koskevan luettelon perusteella osapuolet sopivat aloittavansa perusteellisen vuoropuhelun niistä toteutettavista verotuksen mukauttamista koskevista uudistuksista ja toimenpiteistä, joiden avulla voidaan korjata julkisen talouden alijäämä sekä myöhemmin palauttaa Länsi-Afrikan alueen maiden julkistalouden tasapaino.

3. Länsi-Afrikka sitoutuu ottamaan käyttöön verouudistuksia vapautusprosessista johtuvien verorakenteen muutosten yhteydessä. Euroopan unioni sitoutuu tukemaan Länsi-Afrikkaa näiden uudistusten toteutuksessa. Ottaen huomioon nämä uudistukset Euroopan unioni sitoutuu asettamaan käyttöön rahoitusvaroja osapuolten välillä sovitun tullivapautuskautta koskevan nettoverovaikutuksen kattamiseen.

61 artikla

Välineet

1. Osapuolet sopivat ottavansa käyttöön seuraavat välineet tämän sopimuksen III osan määräysten täytäntöönpanon yhteydessä:

   a) kilpailukyvyn seurantakeskus;

   b) talouskumppanuussopimukseen liittyvä alueellinen rahasto.

2. Kilpailukyvyn seurantakeskus kuuluu sopimuksen täytäntöönpanon seuranta- ja arviointivälineisiin. Siihen sisältyy selviä seuranta- ja arviointi-indikaattoreita, joiden avulla voidaan arvioida talouskumppanuussopimuksen vaikutuksia. Nämä indikaattorit otetaan käyttöön heti, kun sopimus on allekirjoitettu.

3. Osapuolet tunnustavat alueellisten rahoitusjärjestelmien hyödyllisyyden. Talouskumppanuussopimukseen liittyvä alueellinen rahasto on EPA-kehitysohjelman tärkein rahoitusväline. Se on ensisijainen väline, jonka avulla Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden tuki kanavoidaan.

4. Alue näin ollen perustaa itseään varten talouskumppanuussopimukseen liittyvän alueellisen rahaston, jonka avulla on määrä kanavoida rahoitusta alueellisesti ja tarvittaessa kansallisesti sekä toteuttaa tämän sopimuksen mukaiset tukitoimenpiteet tehokkaasti.

5. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot sitoutuvat kanavoimaan tukensa joko alueen omien rahoitusjärjestelmien kautta tai tämän sopimuksen allekirjoittajamaiden valitsemien järjestelmien kautta. Toteutuksen yksinkertaistamiseksi, tehostamiseksi ja nopeuttamiseksi nämä järjestelmät pannaan täytäntöön Pariisin julistukseen kuuluvien avun tuloksellisuuden periaatteiden mukaisesti. Osapuolet voivat sopia mahdollisista muista rahoitusjärjestelmistä tai -järjestelyistä.

6. Molempien tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen välineiden toimintaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt määrittelee talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto.

IV OSA

RIITOJEN VÄLTTÄMINEN JA RATKAISEMINEN

1 LUKU

TAVOITE, SOVELTAMISALA JA OSAPUOLET

62 artikla

Tavoite

Tämän sopimuksen osan tavoitteena on vahvistaa osapuolten välisten riitojen välttämiseen ja ratkaisemiseen tarkoitetut menetelmät, joiden avulla voidaan päästä molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun.

63 artikla

Soveltamisala

1. Tätä osaa sovelletaan riitoihin, jotka koskevat tämän sopimuksen tulkintaa ja soveltamista, jollei 20 ja 21 artiklan määräyksistä muuta johdu.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, Cotonoun sopimuksen 98 artiklassa määrättyä menettelyä sovelletaan silloin kun kyseessä on riita, joka koskee kehitysrahoitusyhteistyön rahoitusta.

64 artikla

Riidan osapuolet

1. Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita pidetään yhteisesti yhtenä riidan osapuolena, kun kyseessä on tämän sopimuksen soveltamisesta johtuvien riitojen välttäminen ja ratkaiseminen.

2. ECOWAS:ää, UEMOA:ta ja kaikkia Länsi-Afrikan valtioita, Mauritania mukaan luettuna, pidetään samoin yhteisesti yhtenä riidan osapuolena, kun kyseessä on tämän sopimuksen soveltamisesta johtuvien riitojen välttäminen ja ratkaiseminen.

2 LUKU

RIITOJEN VÄLTTÄMINEN: NEUVOTTELUT JA SOVITTELU

65 artikla

Neuvottelut

1. Osapuolet pyrkivät ratkaisemaan 63 artiklan soveltamisalaan kuuluvat riidat neuvottelemalla vilpittömässä mielessä ja siten, että tavoitteena on päästä molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun.

2. Osapuolen, joka haluaa aloittaa neuvottelut, on pyydettävä sitä esittämällä toiselle osapuolelle kirjallinen pyyntö, jossa nimetään kyseessä oleva toimenpide sekä ne sopimuksen määräykset, joiden vastaisia osapuoli katsoo toimenpiteen olevan, sekä jäljennös pyynnöstä talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle.

3. Neuvottelut on järjestettävä neljänkymmenen (40) päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Ne katsotaan loppuun suoritetuiksi kuudenkymmenen (60) päivän kuluttua pyynnön esittämisestä, jolleivät osapuolet sovi niiden jatkamisesta. Kaikki neuvottelujen aikana annetut tiedot ovat luottamuksellisia.

4. Kiireellisissä tilanteissa, erityisesti niissä, jotka koskevat pilaantuvia tai kausitavaroita, on neuvottelut järjestettävä viidentoista (15) päivän kuluessa pyynnön esittämisestä ja ne katsotaan loppuun suoritetuiksi kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

5. Riitojen välttämisen ja ratkaisemisen kaikissa vaiheissa Euroopan unioni -osapuoli kiinnittää erityistä huomiota Länsi-Afrikan valtioiden ja Länsi-Afrikan alueen tilanteeseen, näkökantoihin ja erityisiin etuihin.

6. Jos neuvotteluja ei järjestetä 3 tai 4 kohdassa määrätyissä määräajoissa tai jos neuvottelut on saatettu päätökseen, mutta molempia osapuolia tyydyttävästä ratkaisusta ei ole päästy sopimukseen, pyynnön esittänyt osapuoli voi viedä asian tämän sopimuksen mukaiseen välimiesmenettelyyn.

66 artikla

Sovittelu

1. Jos neuvotteluissa ei päästä molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun, osapuolet voivat sopia sovittelijan käyttämisestä. Jolleivät osapuolet toisin sovi, sovittelun tehtävänä ovat samat kysymykset kuin neuvotteluja koskevassa pyynnössä.

2. Jolleivät riidan osapuolet pääse sovittelijasta sopimukseen kymmenen (10) päivän kuluessa siitä, kun sovittelupyynnöstä on sovittu, talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean puheenjohtaja tai hänen edustajansa valitsee ensimmäisen osapuolen vaatimuksesta sovittelijan arvalla sellaisten 83 artiklassa tarkoitetussa luettelossa olevien henkilöiden joukosta, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia. Valinta on tehtävä kahdenkymmenen (20) päivän kuluessa siitä, kun sovittelupyynnöstä tehty sopimus on jätetty, ja kummankin osapuolen edustajan läsnä ollessa.

3. Sovittelija kutsuu koolle osapuolten kokouksen viimeistään kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa valinnastaan. Hänen on saatava kunkin osapuolen selvitykset viimeistään viisitoista (15) päivää ennen kokousta ja annettava lausuntonsa viimeistään neljäkymmentäviisi (45) päivää valintansa jälkeen.

4. Sovittelijan lausuntoon voi sisältyä suosituksia siitä, miten riita olisi ratkaistava 63 artiklassa tarkoitettujen määräysten mukaisesti. Sovittelijan lausunto ei ole sitova.

5. Osapuolet voivat sopia 3 kohdassa tarkoitettujen määräaikojen muuttamisesta. Myös sovittelija voi päättää näiden määräaikojen muuttamisesta joko jonkin osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, kyseisen osapuolen kohtaamien erityisten vaikeuksien tai tapauksen monimutkaisuuden vuoksi.

6. Sovittelumenettelyt ja erityisesti kaikki osapuolten näiden menettelyjen aikana antamat tiedot ja ottamat kannat ovat luottamuksellisia.

3 LUKU

RIITOJEN RATKAISUMENETTELYT

I jakso – Välimiesmenettely

67 artikla

Välimiesmenettelyn aloittaminen

1. Jos osapuolet eivät ole onnistuneet ratkaisemaan riitaansa 65 artiklassa määrättyjen neuvottelujen avulla tai turvautumalla 66 artiklassa tarkoitettuun sovitteluun, vaatimuksen esittänyt osapuoli voi pyytää välimiespaneelin asettamista.

2. Välimiespaneelin asettamista koskeva pyyntö on tehtävä kirjallisesti vaatimuksen kohteena olevalle osapuolelle sekä talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle. Vaatimuksen esittäneen osapuolen on pyynnössään nimettävä kiistanalainen tilanne ja/tai toimenpide ja selitettävä, millä tavoin kyseinen tilanne ja/tai toimenpide rikkoo tämän sopimuksen määräyksiä.

68 artikla

Välimiespaneelin asettaminen

1. Välimiespaneeli koostuu kolmesta välimiehestä.

2. Osapuolet kuulevat toisiaan sopiakseen välimiespaneelin kokoonpanosta kymmenen (10) päivän kuluessa siitä, kun talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle on esitetty välimiespaneelin asettamista koskeva pyyntö.

3. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen paneelin kokoonpanosta 2 kohdan mukaisessa määräajassa, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean puheenjohtajaa tai tämän valtuuttamaa henkilöä valitsemaan arvalla paneelin kaikki kolme jäsentä 83 artiklan mukaisesti laaditusta luettelosta siten, että yksi valitaan vaatimuksen esittäneen osapuolen ehdokkaista, yksi vaatimuksen kohteena olevan osapuolen ehdokkaista ja yksi osapuolten puheenjohtajiksi valitsemista välimiehistä. Jos osapuolet pääsevät sopimukseen yhdestä tai useammasta paneelin jäsenestä, kaikki jäljelle jäävät jäsenet valitaan samalla menettelyllä.

4. Talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean puheenjohtaja tai hänen valtuuttamansa henkilö valitsee välimiehet arvalla viiden (5) päivän kuluessa 3 kohdassa tarkoitetun pyynnön vastaanottamisesta, ja kunkin osapuolen edustajan läsnä ollessa. Valintapäivä ja -kellonaika ilmoitetaan osapuolille. Se, että osapuoli jättää lähettämättä edustajansa kutsun saatuaan, ei vaikuta valinnan pätevyyteen.

5. Välimiespaneelin asettamispäivä on päivä, jona sen kolme välimiestä valitaan.

6. Välimiesmenettelyn kulujen korvaamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt määritetään työjärjestyksessä.

69 artikla

Välimiespaneelin väliraportti

Välimiespaneelin on annettava osapuolille väliraportti, johon sisältyy sekä kuvailevat osuudet että paneelin havainnot ja päätelmät, yleensä viimeistään sadankahdenkymmenen (120) päivän kuluessa paneelin asettamispäivästä. Osapuolet voivat esittää välimiespaneelille kirjallisia huomautuksia tiettyjen väliraportin sisältämien seikkojen johdosta viidentoista (15) päivän kuluessa raportin esittämisestä.

70 artikla

Välitystuomio

1. Välimiespaneeli ilmoittaa tuomiostaan osapuolille ja talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle sadanviidenkymmenen (150) päivän kuluessa välimiespaneelin asettamisesta. Jos paneeli katsoo, ettei määräaikaa pystytä noudattamaan, paneelin puheenjohtajan on ilmoitettava asiasta kirjallisesti osapuolille ja talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle ja mainittava syyt viivästykseen sekä päivämäärä, jona paneeli aikoo saada työnsä päätökseen. Välitystuomiosta on joka tapauksessa ilmoitettava viimeistään sadankahdeksankymmenen (180) päivän kuluttua välimiespaneelin asettamisesta.

2. Kiireellisissä tapauksissa, mukaan luettuina pilaantuvia ja kausitavaroita koskevat tapaukset, välimiespaneelin olisi kaikin keinoin pyrittävä antamaan tuomionsa seitsemänkymmenenviiden (75) päivän kuluessa paneelin asettamisesta. Välitystuomio on joka tapauksessa annettava viimeistään yhdeksänkymmenen (90) päivän kuluttua paneelin asettamisesta. Välimiespaneeli voi tehdä kymmenen (10) päivän kuluessa asettamisestaan alustavan päätöksen siitä, katsotaanko asia kiireelliseksi.

3. Kumpi tahansa osapuoli voi pyytää välimiespaneelia antamaan suosituksia siitä, miten vaatimuksen kohteena olevan osapuolen olisi toimittava noudattaakseen välitystuomiota.

II jakso – Noudattaminen

71 artikla

Välitystuomioiden noudattaminen

Kummankin osapuolen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet välitystuomion noudattamiseksi, ja osapuolet pyrkivät sopimukseen välitystuomion täytäntöönpanoa koskevasta määräajasta.

72 artikla

Välitystuomioiden noudattamista koskeva kohtuullinen määräaika

1. Sen, jota vastaan välitystuomio on annettu, on ilmoitettava vaatimuksen esittäneelle osapuolelle ja talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle viimeistään kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua siitä, kun välitystuomio on annettu tiedoksi osapuolille, määräaika, jonka se tarvitsee sen noudattamiseksi, jäljempänä ’kohtuullinen määräaika’.

2. Jos osapuolten välillä on erimielisyyttä välitystuomion noudattamisen edellyttämästä kohtuullisesta määräajasta, vaatimuksen esittäneen osapuolen on kahdenkymmenen (20) päivän kuluessa 1 kohdassa määrätystä ilmoituksesta pyydettävä kirjallisesti paneelia määrittämään kohtuullisen määräajan pituus. Tästä pyynnöstä on ilmoitettava samanaikaisesti toiselle osapuolelle ja talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle. Paneeli ilmoittaa ratkaisustaan osapuolille ja talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

3. Määrittäessään kohtuullisen määräajan välimiespaneelin on otettava huomioon aika, jonka osapuoli, jota vastaan tuomio on annettu, yleensä tarvitsee niihin verrattavissa olevien vastaavien lainsäädäntö- tai hallintotoimenpiteiden hyväksymiseen, jotka kyseinen osapuoli on katsonut tarpeellisiksi tuomion noudattamista varten. Kumpikin osapuoli voi esittää arvionsa tällaisten toimenpiteiden hyväksymiseen yleensä tarvittavasta ajasta. Välimiespaneeli voi myös ottaa huomioon todennettavissa olevat kapasiteettirajoitukset, jotka voivat vaikuttaa sen osapuolen, jota vastaan tuomio on annettu, mahdollisuuksiin hyväksyä tarvittavat toimenpiteet.

4. Jos välimiespaneeli tai jotkut sen jäsenistä eivät pysty kokoontumaan uudelleen, sovelletaan 68 artiklan mukaisia menettelyjä. Määräaika välitystuomion tiedoksiantamiselle on neljäkymmentäviisi (45) päivää 2 kohdassa tarkoitetusta pyynnöstä.

5. Kohtuullista määräaikaa voidaan jatkaa osapuolten sopimuksella.

73 artikla

Välitystuomion täytäntöön panemiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu

1. Sen osapuolen, jota vastaan tuomio on annettu, on ilmoitettava toiselle osapuolelle ja talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle ennen

kohtuullisen määräajan päättymistä toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut välitystuomion noudattamiseksi.

2. Jos osapuolten välillä on erimielisyyttä 1 kohdan mukaisesti ilmoitettujen toimenpiteiden yhteensopivuudesta tämän sopimuksen määräysten kanssa, vaatimuksen esittänyt osapuoli voi pyytää kirjallisesti välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Pyynnössä on mainittava kohteena olevat erityiset toimenpiteet ja esitettävä, miksi ne eivät ole yhteensopivia tämän sopimuksen määräysten kanssa. Paneelin on annettava ratkaisunsa tiedoksi yhdeksänkymmenen (90) päivän kuluessa pyynnön esittämisestä. Kiireellisissä tapauksissa, mukaan luettuina pilaantuvia ja kausitavaroita koskevat tapaukset, paneelin on annettava ratkaisunsa tiedoksi neljänkymmenenviiden (45) päivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

3. Jos välimiespaneeli tai jotkut sen jäsenistä eivät pysty kokoontumaan uudelleen, sovelletaan 68 artiklan mukaisia menettelyjä. Määräaika välitystuomion tiedoksiantamiselle on sataviisi (105) päivää 2 kohdassa tarkoitetusta pyynnöstä.

74 artikla

Välitystuomioiden noudattamatta jättämisestä seuraavat väliaikaiset korjaavat toimenpiteet

1. Jos osapuoli, jota vastaan tuomio on annettu, ei ilmoita välitystuomion noudattamiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä ennen kohtuullisen määräajan päättymistä tai jos välimiespaneeli päättää, että 73 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoitetut toimenpiteet eivät ole 71 artiklan määräyksistä johtuvien osapuolen velvoitteiden mukaisia, osapuolen, jota vastaan tuomio on annettu, on vaatimuksen esittäneen osapuolen tätä vaatiessa tarjottava väliaikaista korvausta.

2. Jos osapuolet eivät pääse korvauksesta sopimukseen kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa kohtuullisen määräajan päättymisestä tai 73 artiklassa tarkoitetusta välityspaneelin ratkaisusta, jonka mukaan välitystuomion noudattamiseksi toteutetut toimenpiteet eivät ole 71 artiklassa tarkoitettujen määräyksien mukaisia, vaatimuksen esittäneellä osapuolella on oikeus päättää asianmukaisista toimenpiteistä ilmoitettuaan tästä toiselle osapuolelle. Päättäessään tällaisista toimenpiteistä vaatimuksen esittäneen osapuolen on pyrittävä valitsemaan toimenpiteitä, jotka vaikuttavat mahdollisimman vähän tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseen. Väliaikaisissa toimenpiteissä on soveltuvin osin otettava huomioon niiden vaikutus Länsi-Afrikan valtioiden talouteen, eivätkä toimenpiteet saa vaikuttaa kehitysavun antamiseen Länsi-Afrikan alueelle.

3. Euroopan unioni -osapuolen on harjoitettava asianmukaista pidättyväisyyttä pyytäessään korvausta tai hyväksyessään asianmukaisia toimenpiteitä tämän artiklan 1 ja 2 kohdan nojalla, ja sen on otettava huomioon Länsi-Afrikan kehitysmaiden tilanne.

4. Korvauksen tai asianmukaisten toimenpiteiden on oltava tilapäisiä, ja niiden soveltaminen lopetetaan, kun määräysten vastaiseksi todettu toimenpide peruutetaan tai sitä muutetaan sen saattamiseksi 71 artiklan määräysten mukaiseksi tai kun osapuolet sopivat riitojen ratkaisumenettelyn lopettamisesta.

75 artikla

Välitystuomioiden noudattamiseksi toteutettujen toimenpiteiden tarkastelu asianmukaisten toimenpiteiden hyväksymisen jälkeen

1. Osapuolen, jota vastaan tuomio on annettu, on ilmoitettava toiselle osapuolelle ja talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle toimenpiteistä, jotka se on toteuttanut välitystuomion noudattamiseksi, ja pyydettävä vaatimuksen esittäneen osapuolen toteuttamien asianmukaisten toimenpiteiden lopettamista.

2. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen ilmoitettujen toimenpiteiden yhteensopivuudesta tämän sopimuksen määräysten kanssa kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa ilmoituksen tekemisestä, vaatimuksen esittänyt osapuoli voi pyytää kirjallisesti välimiespaneelia ratkaisemaan asian. Pyynnöstä on ilmoitettava toiselle osapuolelle ja talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle. Välimiespaneeli tekee päätöksensä neljänkymmenenviiden (45) päivän kuluessa pyynnön esittämisestä, ja päätöksestä ilmoitetaan osapuolille ja talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle. Jos välimiespaneeli päättää, että välitystuomion noudattamiseksi toteutetut toimenpiteet eivät ole tämän sopimuksen määräysten mukaisia, välimiespaneeli määrittää, voiko vaatimuksen esittänyt osapuoli jatkaa toteutettujen toimenpiteiden soveltamista. Jos välimiespaneeli päättää, että toteutetut toimenpiteet ovat tämän sopimuksen määräysten mukaisia, vaatimuksen esittämän osapuolen toteuttamat toimenpiteet on lopetettava.

3. Jos välimiespaneeli tai jotkut sen jäsenistä eivät pysty kokoontumaan uudelleen, sovelletaan 68 artiklan mukaisia menettelyjä. Määräaika välitystuomion tiedoksiantamiselle on kuusikymmentä (60) päivää 2 kohdassa tarkoitetusta pyynnöstä.

III jakso – Yhteiset määräykset ja siirtymämääräykset

76 artikla

Molempia osapuolia tyydyttävä ratkaisu

Osapuolet voivat milloin tahansa päästä yhteisesti sovittavaan ratkaisuun riidassa. Niiden on ilmoitettava talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealla tällaisesta sopimuksestaan. Kun molempia osapuolia tyydyttävä ratkaisu on hyväksytty, menettely päättyy.

77 artikla

Työjärjestys

Talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea hyväksyy työjärjestyksen kolmen (3) kuukauden kuluttua asettamisestaan.

78 artikla

Yleiset ja tekniset tiedot

Välimiespaneeli voi osapuolen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan hankkia kaikista lähteistä, myös riidan osapuolilta, tietoja, joita se pitää asianmukaisina välimiespaneelimenettelyn kannalta. Välimiespaneelilla on myös oikeus hankkia asiantuntijalausuntoja aiheellisiksi

katsomissaan tapauksissa. Tällä tavoin saadut tiedot on ilmoitettava molemmille osapuolille ja niiden johdosta on voitava esittää huomautuksia.

79 artikla

Lausumien kieli

1. Osapuolten yhteiset työkielet riitojen välttämis- ja ratkaisumenettelyissä ovat englanti, ranska tai portugali.

2. Osapuolet esittävät kirjalliset tai suulliset lausumansa jollakin näistä kolmesta virallisesta kielestä.

80 artikla

Tulkintasäännöt

Välimiespaneelin on tulkittava tämän sopimuksen määräyksiä yleisen kansainvälisen oikeuden tavanomaisten tulkintasääntöjen ja myös valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen mukaisesti. Välimiespaneelin tuomioilla ei voida lisätä eikä vähentää tämän sopimuksen määräysten mukaisia oikeuksia ja velvoitteita.

81 artikla

Välimiespaneelin päätökset

1. Välimiespaneelin on tehtävä päätöksensä yhteisymmärryksessä. Jos päätöstä ei voida tehdä yhteisymmärryksessä, asiasta on päätettävä annettujen äänten enemmistöllä.

2. Päätöksessä esitetään tosiseikat, tämän sopimuksen asiaa koskevien määräysten sovellettavuus sekä havaintojen ja niihin pohjautuvien päätelmien syyt. Talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea asettaa välimiespaneelin ratkaisut yleisön saataville, jollei se toisin päätä.

3. Välimiespaneelin päätöksestä on ilmettävä selvästi, miten välimiespaneeli on ottanut huomioon tässä sopimuksessa määrätyn joustavuuden, erityis- ja erilliskohtelu mukaan luettuna, johon toinen osapuoli on vedonnut.

4. Sen estämättä, mitä 64 artiklassa määrätään, välitystuomion noudattamiseksi toteutetut toimenpiteet kohdistuvat nimenomaan siihen valtioon tai niihin valtoihin, joiden toimenpiteiden todettiin rikkovan tätä sopimusta. Näin ollen seuraamuksia ei voida määrätä sellaiselle valtiolle, joka ei ole vastuussa tämän sopimuksen mukaisen velvoitteen täyttämättä jättämisestä.

82 artikla

Siirtymämääräys

Länsi-Afrikan erityistilanteen huomioon ottamiseksi osapuolet sopivat, että tämän sopimuksen voimaantulosta alkavan kymmenen (10) vuoden siirtymäkauden aikana Euroopan unioni -osapuoli pyrkii ratkaisemaan riidat ensisijaisesti neuvottelu- ja sovitteluteitse ja harjoittaa asianmukaista pidättyväisyyttä pyynnöissään.

4 LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

83 artikla

Välimiesten luettelo

1. Talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea laatii viimeistään kolmen (3) kuukauden kuluttua asettamisestaan luettelon viidestätoista (15) välimiehestä. Kumpikin osapuoli nimeää kolmasosan välimiehistä. Osapuolet sopivat viimeiseen kolmannekseen kuuluvista välimiehistä, jotka eivät ole kummankaan osapuolen kansalaisia ja jotka toimivat välimiespaneelin puheenjohtajana. Talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea varmistaa, että luettelo on aina täysimääräinen ja että kansainvälisen kaupan sekä molempien alueiden talous- ja kauppakumppanuuden erikoisalat ovat siinä edustettuina.

2. Välimiehillä on oltava erityistä asiantuntemusta tai kokemusta oikeudellisista kysymyksistä ja kansainvälisestä kaupasta. Välimiesten on oltava riippumattomia ja toimittava yksilöinä, he eivät saa ottaa ohjeita miltään organisaatiolta tai hallitukselta eikä heillä saa olla sidoksia kummankaan osapuolen hallitukseen, ja heidän on noudatettava työjärjestykseen liitettyjä menettelysääntöjä.

84 artikla

Suhde WTO:n asettamiin velvoitteisiin

1. Tämän sopimuksen nojalla perustetuilla välityselimillä ei ole valtuuksia ratkaista riitoja, jotka koskevat Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksesta johtuvia kummankin osapuolen oikeuksia ja velvoitteita.

2. Turvautuminen tämän sopimuksen riitojenratkaisua koskeviin määräyksiin ei rajoita mahdollisia WTO-sopimukseen perustuvia toimia, riitojen ratkaisu mukaan luettuna. Jos osapuoli kuitenkin on aloittanut tiettyä toimenpidettä koskevan riitojenratkaisumenettelyn joko tämän sopimuksen 67 artiklan 1 kohdan tai WTO-sopimuksen mukaisesti, se ei voi aloittaa samaa toimenpidettä koskevaa riitojenratkaisumenettelyä toisella foorumilla ennen ensimmäisen menettelyn päättymistä. Osapuolen katsotaan aloittaneen tässä kohdassa tarkoitetulla tavalla WTO-sopimuksen mukaisen riitojenratkaisumenettelyn, jos se pyytää paneelin perustamista WTO:n riitojen ratkaisusta annettuja sääntöjä ja menettelyjä koskevan sopimuksen 6 artiklan mukaisesti.

3. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä osapuolta soveltamasta WTO:n riitojenratkaisuelimen hyväksymää velvoitteiden keskeyttämistä. WTO-sopimus ei voi estää osapuolia keskeyttämästä tämän sopimuksen mukaisten etuuksien soveltamista.

85 artikla

Määräajat

1. Kaikki tässä osassa vahvistetut preklusiiviset määräajat, myös välimiespaneelille välitystuomion ilmoittamista varten asetetut määräajat, ilmaistaan kalenteripäivinä alkaen sitä toimea tai tosiseikkaa seuraavasta päivästä, johon ne viittaavat. Jos määräajan viimeinen päivä ei ole arkipäivä, päättymispäivä siirtyy seuraavaan arkipäivään.

2. Osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella pidentää mitä tahansa tässä sopimuksen osassa asetettua määräaikaa.

86 artikla

Yhteistyö

Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä, rahoitusyhteistyö mukaan luettuna, III osassa vahvistettujen määräysten mukaisesti oikeudellisen avun ja erityisesti valmiuksien kehittämisen alalla, jotta Länsi-Afrikka-osapuoli voi käyttää tässä sopimuksessa määrättyä riitojenratkaisumenettelyä.

V OSA

YLEISET POIKKEUKSET

87 artikla

Yleinen poikkeuslauseke

Edellyttäen, ettei toimenpiteitä sovelleta tavalla, joka merkitsisi mielivaltaista tai perusteetonta syrjintää osapuolten kesken samanlaisten olosuhteiden vallitessa tai tavara- ja palvelukaupan tai sijoittautumisen peiteltyä rajoittamista, tämän sopimuksen määräysten ei voida katsoa estävän osapuolia ottamasta käyttöön tai pitämästä voimassa toimenpiteitä, jotka

a) ovat tarpeen yleisen moraalin ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden suojelemiseksi;

b) ovat tarpeen ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi;

c) ovat välttämättömiä sellaisten lakien tai määräysten noudattamisen turvaamiseksi, jotka eivät ole ristiriidassa tämän sopimuksen määräysten kanssa, mukaan lukien

   i) harhaanjohtavien ja petoksellisten toimintatapojen ehkäiseminen ja sopimuksiin liittyvien maksulaiminlyöntien seurauksista huolehtiminen;

   ii) henkilöiden yksityisyyden suojaaminen henkilötietojen käsittelyssä ja levittämisessä sekä henkilöä koskevien tiedostojen ja tilitietojen luottamuksellisuuden turvaaminen;

   iii) turvallisuus;

   iv) tullien täytäntöönpano; tai

   v) teollis- ja tekijänoikeuksien suoja;

d) liittyvät kullan tai hopean tuontiin tai vientiin;

e) liittyvät taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojeluun;

f) liittyvät ehtyvien luonnonvarojen suojeluun, jos kyseisten toimenpiteiden toteuttamisen ohella kotimarkkinoilla rajoitetaan tavaroiden tuotantoa tai kulutusta, palveluiden tuotantoa tai kulutusta ja kotimaisia sijoituksia;

g) liittyvät vankityönä valmistettuihin tuotteisiin;

h) ovat olennaisen tärkeitä tuotteiden hankkimiseksi tai jakelemiseksi yleisesti tai paikallisesti niukkojen hyödykkeiden osalta. Näiden toimenpiteiden on kuitenkin oltava yhdenmukaisia sen periaatteen kanssa, jonka mukaan osapuolilla on oikeus tasavertaiseen osuuteen tällaisten tuotteiden kansainvälisestä tarjonnasta. Kaikki sellaiset edellä määritetyt toimenpiteet, jotka eivät ole tämän sopimuksen muiden määräysten mukaisia, on keskeytettävä heti, kun niiden käyttöön ottamiseen johtaneet olosuhteet eivät enää vallitse.

88 artikla

Turvallisuuteen perustuvat poikkeukset

1. Mikään tässä sopimuksessa ei

   a) velvoita osapuolta toimittamaan sellaisia tietoja, joiden paljastaminen olisi vastoin sen keskeisiä turvallisuusetuja;

   b) estä osapuolia toteuttamasta toimenpiteitä, jotka ne katsovat välttämättömiksi suojellessaan keskeisiä turvallisuusetujaan, jotka

      i) liittyvät halkeavaan ja yhtyvään ydinmateriaaliin tai materiaaleihin, joista edellä mainitut ovat peräisin;

      ii) liittyvät taloudelliseen toimintaan, jonka tarkoituksena on suoraan tai välillisesti sotilaskohteen varustaminen;

      iii) liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan;

      iv) liittyvät kansallisen turvallisuuden tai kansallisen puolustuksen kannalta välttämättömiin julkisiin hankintoihin;

      v) toteutetaan sodan tai muun kansainvälisissä suhteissa ilmenevän hätätilanteen aikana;

   c) estä osapuolia toteuttamasta toimia täyttääkseen velvoitteet, joihin ne ovat sitoutuneet rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

2. Talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle on toimitettava mahdollisimman kattavat tiedot 1 kohdan b ja c alakohdan mukaisesti toteutetuista toimenpiteistä ja niiden soveltamisen päättymisestä.

89 artikla

Maksutaseongelmat

1. Jos osapuolella on vakavia maksutaseeseen tai ulkoiseen rahoitusasemaan liittyviä ongelmia tai sellaisten uhka on olemassa, se voi ottaa käyttöön tai pitää voimassa tavara- ja palvelukauppaan sekä maksuihin ja pääomanliikkeisiin, myös suoriin sijoituksiin, liittyviä rajoittavia toimenpiteitä.

2. Osapuolet pyrkivät mahdollisuuksien mukaan siihen, ettei 1 kohdassa mainittuja rajoittavia toimenpiteitä sovelleta.

3. Tämän artiklan nojalla käyttöön otetut tai voimassa pidetyt rajoittavat toimenpiteet eivät saa olla syrjiviä, niiden on oltava määräaikaisia eikä niiden vaikutus saa olla suurempi kuin mitä maksutasetta ja ulkoista rahoitusasemaa koskevien ongelmien korjaamiseksi on tarpeen. Niiden on oltava WTO:n sopimuksissa vahvistettujen edellytysten ja tarvittaessa Kansainvälisen valuuttarahaston perustamissopimuksen mukaisia.

4. Rajoittavat toimenpiteet käyttöön ottaneen tai niitä voimassa pitävän taikka niihin muutoksia tehneen osapuolen on ilmoitettava asiasta viipymättä toisille osapuolille ja esitettävä mahdollisimman pian aikataulu niiden purkamiseksi.

5. Asiasta on neuvoteltava viipymättä talouskumppanuussopimuksen yhteisessä täytäntöönpanokomiteassa. Neuvotteluissa arvioidaan asianomaisen osapuolen tai asianomaisten osapuolten maksutasetilanne ja tämän artiklan nojalla käyttöön otetut tai voimassa pidetyt rajoitukset ottaen huomioon muun muassa seuraavat tekijät:

a) maksutaseongelmien ja ulkoiseen rahoitukseen liittyvien ongelmien luonne ja laajuus;

b) ulkoiset taloudelliset ja kaupankäyntiin liittyvät olosuhteet;

c) mahdollisesti käytettävissä olevat vaihtoehtoiset korjaavat toimenpiteet.

6. Neuvotteluissa on käsiteltävä sitä, ovatko mahdolliset rajoittavat toimenpiteet tämän artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisia. Kaikki Kansainvälisen valuuttarahaston esittämät valuuttaan, rahavarantoon ja maksutaseeseen liittyvät tilastolliset ja muut tiedot otetaan huomioon, ja päätelmien perustana käytetään Kansainvälisen valuuttarahaston arviota kyseisen osapuolen maksutaseen tilanteesta ja ulkoisesta rahoitusasemasta.

90 artikla

Verotus

1. Mikään tässä sopimuksessa tai sen nojalla hyväksytyssä järjestelyssä ei voi estää osapuolia tekemästä eroa eri tilanteessa olevien verovelvollisten välillä näiden asuinpaikan osalta tai sen osalta, minne niiden pääoma on sijoitettu, kun ne soveltavat verolainsäädäntönsä asiaa koskevia säännöksiä.

2. Tämän sopimuksen määräyksiä tai sopimuksen mukaisesti hyväksyttyjä järjestelyjä ei voida tulkita niin, että ne estävät sellaisen toimenpiteen käyttöönoton tai täytäntöönpanon, jonka tarkoituksena on kaksinkertaisen verotuksen välttämisestä tehtyjen sopimusten tai muiden verotusjärjestelyjen tai osapuolen sisäisen verolainsäädännön säännösten mukaisesti estää verojen kiertäminen kokonaan tai osittain.

3. Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta minkään verotussopimuksen nojalla osapuolille kuuluviin oikeuksiin ja velvoitteisiin. Jos tämä sopimus ja tällainen verotussopimus ovat keskenään ristiriidassa, sovelletaan siltä osin verotussopimusta.

VI OSA

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

91 artikla

Talouskumppanuussopimuksen yhteiset elimet

Länsi-Afrikka-osapuolen ja Euroopan unioni -osapuolen talouskumppanuussopimuksen valvontaa ja täytäntöönpanoa varten perustetaan institutionaalinen kehys, johon kuuluvat seuraavat elimet:

a) Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto;

b) Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea;

c) Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin parlamentaarinen yhteisvaliokunta;

d) Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin neuvoa-antava sekakomitea.

92 artikla

Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto

1. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto valvoo tämän sopimuksen täytäntöönpanoa. Se kokoontuu ministeritasolla.

2. Rajoittamatta Cotonoun sopimuksen 15 artiklassa määriteltyjä AKT–EU-ministerineuvoston tehtäviä Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto varmistaa tämän sopimuksen ja sen täytäntöönpanon institutionaalisen kehyksen toiminnan ja seuraa sopimuksen tavoitteiden toteutumista. Se tarkastelee lisäksi tämän sopimuksen yhteydessä mahdollisesti esille tulevia merkittäviä kysymyksiä sekä muita keskinäisen edun kannalta tärkeitä kahdenvälisiä, monenvälisiä ja kansainvälisiä kysymyksiä, jotka vaikuttavat osapuolten väliseen talous- ja kauppakumppanuuteen.

3. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto tarkastelee lisäksi osapuolten tekemiä ehdotuksia ja suosituksia tämän sopimuksen tarkistamiseksi 111 artiklassa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

4. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto kokoontuu kahden (2) vuoden välein. Olosuhteiden vaatiessa se voi kokoontua myös ylimääräisiin kokouksiin.

93 artikla

Kokoonpano ja työjärjestys

1. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto koostuu Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission edustajista sekä Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen seurannasta vastaavan ministerikomitean edustajista sekä ECOWAS:n ja UEMOA:n komissioiden puheenjohtajista.

2. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto hyväksyy työjärjestyksensä.

3. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston puheenjohtajana toimii vuorotellen Euroopan unioni -osapuolen edustaja ja Länsi-Afrikka-osapuolen edustaja yhteisneuvoston työjärjestyksen määräysten mukaisesti.

4. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto antaa tämän sopimuksen toiminnasta määräajoin kertomuksia Cotonoun sopimuksen 15 artiklan mukaisesti perustetulle ministerineuvostolle.

5. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston jäsenet voivat käyttää edustajaa työjärjestyksessä säädettyjen edellytysten mukaisesti.

94 artikla

Päätösvalta ja päätöksentekomenettelyt

1. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto käyttää päätösvaltaa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

2. Päätökset sitovat osapuolia, joiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanemiseksi kunkin osapuolen omia sisäisiä menettelyjä noudattaen.

3. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto voi myös antaa suosituksia.

4. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto tekee päätöksensä ja antaa suosituksensa osapuolten yhteisellä sopimuksella.

95 artikla

Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea

1. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostoa avustaa sen tehtävien hoitamisessa talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea, joka koostuu osapuolten asianmukaisesti nimeämistä korkean tason virkamiehistä tai heidän edustajistaan. Kumpikin osapuoli voi saattaa talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean tietoon jonkin sopimuksen soveltamiseen tai sen tavoitteiden saavuttamiseen liittyvän kysymyksen.

2. Talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto laatii ja hyväksyy talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean työjärjestyksen. Talouskumppanuussopimuksen yhteisen täytäntöönpanokomitean puheenjohtajana toimii vuorotellen yhden (1) vuoden ajan jommankumman osapuolen edustaja. Komitea esittää vuosittain raportin Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostolle.

3. Talouskumppanuussopimuksen yhteisellä täytäntöönpanokomitealla on erityisesti seuraavat tehtävät:

   a) kaupan alalla:

      i) varmistaa sopimuksen määräysten täytäntöönpano ja asianmukainen soveltaminen sekä keskustella näiltä osin yhteistyön painopisteistä ja antaa niistä suosituksia;

      ii) seurata sopimuksen määräysten kehittämistä edelleen ja arvioida sen soveltamisesta saatuja tuloksia;

      iii) toteuttaa toimia, jotta vältettäisiin ja ratkaistaisiin sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvät mahdolliset riidat IV osan määräysten mukaisesti;

      iv) avustaa Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostoa sen toimissa;

      v) seurata alueellisen yhdentymisen ja osapuolten talous- ja kauppasuhteiden kehittymistä;

      vi) seurata ja arvioida tämän sopimuksen täytäntöönpanon vaikutusta osapuolten kestävään kehitykseen;

      vii) keskustella toimista, joilla voidaan helpottaa kauppaa ja investointi- ja liiketoimintamahdollisuuksia osapuolten välillä, ja toteuttaa tällaisia toimia;

      viii) keskustella kaikista tämän sopimuksen kannalta merkittävistä kysymyksistä ja seikoista, jotka voivat vaikuttaa sen tavoitteiden saavuttamiseen;

   b) kehityksen alalla:

i) avustaa Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostoa sen hoitaessa kehitysyhteistyöhön liittyviä tämän sopimuksen piiriin kuuluvia tehtäviään;

ii) seurata tässä sopimuksessa vahvistettujen yhteistyötä koskevien määräysten täytäntöönpanoa ja sovittaa tällaista toimintaa yhteen kolmansia osapuolia edustavien avunantajien kanssa;

iii) antaa suosituksia kauppaan liittyvästä osapuolten välisestä yhteistyöstä;

iv) tarkastella säännöllisesti tässä sopimuksessa esitettyjä yhteistyön painopisteitä ja antaa tarvittaessa suosituksia uusien painopisteiden lisäämiseksi;

v) tarkastella yhteistyötä koskevia kysymyksiä, jotka liittyvät alueelliseen yhdentymiseen ja tämän sopimuksen täytäntöönpanoon, ja käydä niitä koskevaa keskustelua.

4. Hoitaessaan tehtäviään talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea voi

a) perustaa ja valvoa erityiskomiteoita tai -elimiä, joiden tehtävänä on käsitellä sen toimivaltaan kuuluvia asioita, sekä määrittää näiden kokoonpanon, tehtävät ja työjärjestyksen;

b) tarkastella kaikkia tämän sopimuksen mukaisesti esille tulleita kysymyksiä ja toteuttaa tehtäviään hoitaessaan tarvittavat toimenpiteet;

c) tehdä päätöksiä tai antaa suosituksia tässä sopimuksessa määrätyissä tapauksissa tai kun Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto on myöntänyt sille tällaisen täytäntöönpanovallan. Tällöin talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea tekee päätöksensä tai antaa suosituksensa osapuolten yhteisellä sopimuksella.

5. Talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea kokoontuu kerran vuodessa vuorotellen kummallakin alueella tarkastelemaan tämän sopimuksen täytäntöönpanoa kokonaisuudessaan osapuolten etukäteen sopimana ajankohtana ja niiden sopimaa esityslistaa noudattaen. Talouskumppanuussopimuksen yhteinen täytäntöönpanokomitea voi tarvittaessa järjestää ylimääräisiä kokouksia, joiden tarkoituksena on suorittaa 3 kohdan a ja b alakohdassa määrätyt tehtävät.

96 artikla

Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin parlamentaarinen yhteisvaliokunta

1. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin parlamentaarinen yhteisvaliokunta muodostaa puitteet Euroopan parlamentin jäsenten ja ECOWAS:n ja UEMOA:n parlamenttien jäsenten keskusteluja ja mielipiteiden vaihtoa varten. Se kokoontuu itse määrääminsä väliajoin. Se tekee yhteistyötä Cotonoun sopimuksen 17 artiklassa tarkoitetun yhteisen parlamentaarisen edustajakokouksen kanssa.

2. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin parlamentaarinen yhteisvaliokunta muodostuu Euroopan parlamentin ja Länsi-Afrikan alueellisten parlamenttien jäsenistä. Osapuolten edustajat voivat osallistua Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin parlamentaarisen yhteisvaliokunnan kokouksiin.

3. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin taloussopimuksen parlamentaarinen yhteisvaliokunta hyväksyy työjärjestyksensä ja ilmoittaa siitä Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostolle.

4. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen parlamentaarisen yhteisvaliokunnan puheenjohtajana toimii sen työjärjestyksen määräysten mukaisesti vuorotellen Euroopan parlamentin jäsen ja ECOWAS:n ja UEMOA:n parlamenttien jäsen.

5. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen parlamentaarinen yhteisvaliokunta voi pyytää tämän sopimuksen täytäntöönpanoa koskevia asiaankuuluvia tietoja Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostolta, joka toimittaa pyydetyt tiedot valiokunnalle.

6. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen parlamentaariselle yhteisvaliokunnalle tiedotetaan Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston päätöksistä ja suosituksista.

7. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin taloussopimuksen parlamentaarinen yhteisvaliokunta voi antaa suosituksia Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostolle sekä talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle.

97 artikla

Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin neuvoa-antava sekakomitea

1. Neuvoa-antavan sekakomitean tehtävänä on avustaa Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostoa edistämään molempien osapuolten talouselämän toimijoiden ja työmarkkinasopimuspuolten vuoropuhelua ja yhteistyötä. Tällainen vuoropuhelu ja yhteistyö kattaa osapuolten suhteiden kaikki taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät näkökohdat, joita ilmenee tämän sopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä.

2. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen neuvoa-antavan sekakomitean osallistujista päättää Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto, jotta taattaisiin kaikkien asianomaisten osapuolten laaja edustus.

3. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin neuvoa-antava sekakomitea toteuttaa kaiken toimintansa Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston kuulemisen pohjalta tai omasta aloitteestaan ja antaa suosituksia Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostolle. Osapuolten edustajat osallistuvat neuvoa-antavan sekakomitean kokouksiin.

4. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin neuvoa-antava sekakomitea hyväksyy työjärjestyksensä yhdessä Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston kanssa. Se kokoontuu itse määrääminsä väliajoin.

5. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin neuvoa-antava sekakomitea voi antaa suosituksia Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostolle sekä talouskumppanuussopimuksen yhteiselle täytäntöönpanokomitealle.

98 artikla

Institutionaalisen kehyksen toiminnan rahoitus

Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä 91 artiklassa määrättyjen elinten rahoittamiseksi tämän sopimuksen III osassa olevien määräysten mukaisesti. Rahoitusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan kyseisten elinten työjärjestyksillä yhdessä talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvoston kanssa.

VII OSA

LOPPUMÄÄRÄYKSET

99 artikla

Osapuolten määritelmä ja velvoitteiden täyttäminen

1. Tämän sopimuksen osapuolet ovat Euroopan unioni -osapuoli ja Länsi-Afrikka-osapuoli.

2. Euroopan unioni -osapuoli käsittää Euroopan unionin ja sen jäsenvaltiot taikka Euroopan unionin tai sen jäsenvaltiot omilla, Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta ja Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta johtuvilla toimivaltansa aloilla.

3. Länsi-Afrikka-osapuoli käsittää Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (ECOWAS), Länsi-Afrikan talous- ja rahaliiton (UEMOA) ja niiden jäsenvaltiot omilla, ECOWAS:n ja UEMOA:n perustamissopimuksista johtuvilla toimivaltansa aloilla sekä Mauritanian.

4. Osapuolet toteuttavat kaikki velvoitteidensa täyttämiseksi tarvittavat yleiset ja erityiset toimenpiteet ja varmistavat, että ne toimivat tässä sopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti.

100 artikla

Koordinaattorit ja tiedonvaihto

1. Jotta helpotettaisiin tiedonvaihtoa ja varmistettaisiin tämän sopimuksen tehokas täytäntöönpano, kumpikin osapuoli nimeää koordinaattorin viipymättä tämän sopimuksen tultua voimaan. Koordinaattoreiden nimeäminen ei rajoita tämän sopimuksen erityisten määräysten mukaista toimivaltaisten viranomaisten nimenomaista nimeämistä.

2. Osapuolen pyynnöstä toisen osapuolen koordinaattori ilmoittaa kaikista tämän sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvistä asioista vastaavan viraston tai virkailijan ja antaa tarvittavaa apua helpottaakseen yhteydenpitoa pyynnön esittäneen osapuolen kanssa.

3. Osapuolen pyynnöstä ja siinä määrin kuin se on laillisesti mahdollista kukin osapuoli toimittaa koordinaattorinsa välityksellä tietoja ja vastaa viipymättä kaikkiin toisen osapuolen kysymyksiin, jotka liittyvät toteutettavaan tai ehdotettuun toimenpiteeseen, joka saattaa vaikuttaa osapuolten väliseen kauppaan.

101 artikla

Avoimuus

1. Kumpikin osapuoli pyrkii varmistamaan, että kaikki yleisesti sovellettavat tämän sopimuksen piiriin kuuluvia kauppaa koskeviin asioihin liittyvät lait, asetukset, menettelyt ja hallinnolliset päätökset sekä mahdolliset kansainväliset sitoumukset julkaistaan viipymättä tai tarjotaan yleisesti saataville ja saatetaan toisen osapuolen tietoon.

2. Rajoittamatta avoimuutta koskevia tämän sopimuksen määräyksiä tässä artiklassa tarkoitetut tiedot katsotaan saataville tarjotuiksi, kun ne on saatettu käytettäväksi ilmoittamalla ne asianmukaisesti WTO:lle tai kun ne on saatettu nähtäville kyseisen osapuolen virallisilla verkkosivuilla, joille pääsy on avoin ja maksuton.

102 artikla

Luottamuksellisuus

Mikään tässä sopimuksessa ei edellytä, että jokin osapuoli antaa luottamuksellisia tietoja, joiden paljastaminen estäisi lain täytäntöönpanoa tai olisi muutoin yleisen edun vastaista tai jotka vaarantaisivat yksittäisten julkisten tai yksityisten yritysten oikeutetut kaupalliset edut, paitsi siltä osin kuin paljastaminen voi olla tarpeen tämän sopimuksen IV osan mukaisen riitojenratkaisumenettelyn yhteydessä. Jos 68 artiklan mukaisesti perustettu paneeli katsoo tällaisen tietojen paljastamisen tarpeelliseksi, paneelin on varmistettava, että luottamuksellisuus on täysin suojattu.

103 artikla

Alueellinen etusija

1. Mikään tässä sopimuksessa ei velvoita osapuolta myöntämään toiselle tämän sopimuksen osapuolelle kohtelua, joka on millään tavoin suotuisampi kuin sellainen kohtelu, jota kussakin osapuolessa sovelletaan osana sen omaa alueellista yhdentymisprosessia.

2. Sellainen mahdollisesti suotuisampi kohtelu ja etu, jonka jokin Länsi-Afrikan valtio tai sen talousyhteisöt voivat tämän sopimuksen nojalla myöntää Euroopan unionille tai jollekin sen jäsenvaltioista ja päinvastoin, on myös myönnettävä jokaiselle tämän sopimuksen allekirjoittajalle viipymättä ja ehdoitta.

3. Tämän sopimuksen määräyksiä ei pidä tulkita siten, että ne velvoittaisivat Euroopan unionia tai Länsi-Afrikka-osapuolta myöntämään vastavuoroisesti mahdollisia etuuskohteluja, joita sovelletaan siksi, että Euroopan unioni tai Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisö ja Mauritania on kolmansien osapuolten kanssa tehdyn alueellista taloudellista yhdentymistä koskevan sopimuksen osapuoli tämän sopimuksen voimaantulopäivänä.

104 artikla

Euroopan unionin syrjäisimmät alueet

1. Osapuolet ottavat huomioon Euroopan unionin syrjäisimpien alueiden ja Länsi-Afrikka-osapuolen maantieteellisen läheisyyden ja pyrkivät vahvistamaan taloudellisia ja yhteiskunnallisia suhteita näiden alueiden ja Länsi-Afrikka-osapuolen välillä, minkä vuoksi ne pyrkivät erityisesti helpottamaan yhteistyötä kaikilla tämän sopimuksen piiriin kuuluvilla aloilla sekä helpottamaan tavara- ja palvelukauppaa, edistämään investointeja ja rohkaisemaan liikenne- ja viestintäyhteyksiä syrjäisimpien alueiden ja Länsi-Afrikka-osapuolen välillä.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistettuihin tavoitteisiin on aina mahdollisuuksien mukaan pyrittävä tukemalla Länsi-Afrikan valtioiden ja syrjäisimpien alueiden yhteistä osallistumista Euroopan unionin puiteohjelmiin ja erityistoimiin tämän sopimuksen piiriin kuuluvilla aloilla.

3. Euroopan unioni -osapuoli pyrkii huolehtimaan Euroopan unionin koheesio- ja kehityspolitiikan eri rahoitusvälineiden välisestä yhteensovittamisesta, jotta niillä voidaan tukea Länsi-Afrikka-osapuolen ja Euroopan unionin syrjäisimpien alueiden välistä yhteistyötä tämän sopimuksen piiriin kuuluvilla aloilla.

4. Mikään tässä sopimuksessa ei estä Euroopan unioni -osapuolta soveltamasta olemassa olevia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat syrjäisimpien alueiden rakenteelliseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen tilanteeseen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 349 artiklan mukaisesti.

105 artikla

Suhteet muihin sopimuksiin

1. Minkään tässä sopimuksessa ei saa tulkita estävän sitä, että Euroopan unioni -osapuoli tai jokin Länsi-Afrikan valtioista ottaa käyttöön tätä sopimusta koskevia aiheellisiksi katsottavia toimenpiteitä Cotonoun sopimuksen asiaankuuluvien määräysten mukaisesti.

2. Osapuolet sopivat, että mikään tässä sopimuksessa ei edellytä, että ne toimivat tavalla, joka ei olisi yhteensopiva niiden WTO-velvoitteiden kanssa.

106 artikla

Uudelleentarkastelulauseke

1. Osapuolet sopivat jatkavansa neuvotteluja täysimääräiseen alueelliseen sopimukseen pääsemiseksi.

2. Rajoittamatta jäljempänä olevien aihealueiden sisältöä ja ratkaisematta ennakolta näiden neuvottelujen tuloksia osapuolet sopivat aloittavansa keskustelut seuraavista osa-alueista:

   a) palvelut;

   b) teollis- ja tekijänoikeudet ja innovaatiot, mukaan luettuina perinteinen tieto ja geenivarat;

   c) juoksevat maksut ja pääomanliikkeet;

   d) henkilötietojen suoja;

   e) investoinnit;

   f) kilpailu;

   g) kuluttajansuoja;

   h) kestävä kehitys;

   i) julkiset hankinnat.

3. Tämän artiklan 1 kohdassa mainittuja tarkoituksia varten osapuolet sopivat kuuden (6) kuukauden kuluessa tämän sopimuksen tekemisestä etenemissuunnitelmasta, jossa täsmennetään näiden neuvottelujen aikataulu ja yksityiskohtaiset säännöt.

107 artikla

Ratifiointi ja voimaantulo

1. Allekirjoittaneet osapuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti.

2. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona kaikkien Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Länsi-Afrikan alueen valtioista ainakin kahden kolmasosan ratifioimiskirjat sekä Euroopan unionin tämän sopimuksen hyväksymistä koskeva asiakirja on talletettu.

3. Sopimuksen voimaantuloon asti Länsi-Afrikka ja Euroopan unioni sopivat ilmoitusmenettelyllä soveltavansa sopimusta väliaikaisesti joko kokonaisuudessaan tai osittain. Väliaikaisesta soveltamisesta ilmoitetaan tallettajalle. Sopimusta sovelletaan väliaikaisesti yhden (1) kuukauden kuluttua siitä, kun on saatu viimeinen ilmoitus väliaikaisesta soveltamisesta.

4. Jos osapuolet päättävät ennen sopimuksen voimaantuloa soveltaa sopimusta väliaikaisesti, kaikkien voimaantulopäivään tehtyjen viittausten on katsottava tarkoittavan päivää, jona väliaikainen soveltaminen on alkanut.

5. Sen estämättä, mitä 3 kohdassa määrätään, Länsi-Afrikka ja Euroopan unioni voivat mahdollisuuksien mukaan toteuttaa toimia sopimuksen soveltamiseksi kokonaan tai osittain ennen väliaikaista soveltamista.

108 artikla

Tallettajaviranomaiset

Ratifioimiskirjat tai sopimuksen hyväksymistä koskeva asiakirja talletetaan Euroopan unioni -osapuolen ja sen jäsenvaltioiden osalta Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön ja Länsi-Afrikan valtioiden osalta Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön komissioon. ECOWAS:n komissio ja Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristö ilmoittavat asiasta viipymättä allekirjoittaneille osapuolille.

109 artikla

Kesto

1. Tämä sopimus on voimassa määrittelemättömän ajan.

2. Kumpi tahansa osapuoli voi ilmoittaa toiselle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa sopimus.

3. Irtisanominen tulee voimaan kuuden (6) kuukauden kuluttua tästä ilmoituksesta.

110 artikla

Alueet, joihin sopimusta sovelletaan

Tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin Euroopan unionin perustamisesta tehtyä sopimusta sovelletaan siinä määrätyin edellytyksin, sekä Länsi-Afrikan valtioiden alueisiin. Tämän sopimuksen sisältämiä viittauksia ”alueeseen” on tulkittava tämän mukaisesti.

111 artikla

Tarkistuslauseke

1. Osapuolet sopivat suorittavansa soveltuvissa tapauksissa ja 92 artiklan määräysten mukaisesti tämän sopimuksen arvioinnin tai tarkistuksen viiden (5) vuoden välein tämän sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen.

2. Viimeistään kaksitoista (12) kuukautta ennen kunkin viisivuotisjakson päättymistä osapuolet ilmoittavat toisilleen, mitä sopimuksen määräyksiä ne haluavat tarkistaa sopimuksen mahdollista muuttamista varten. Osapuolet aloittavat kymmenen (10) kuukautta ennen kuluvan viisivuotisjakson päättymistä neuvottelut sopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten tutkimiseksi. Tarkistus tehdään osapuolten sopimuksen täytäntöönpanosta saamien kokemusten perusteella.

3. Tämän määräajan estämättä osapuolet voivat harkita tämän sopimuksen tarkistamista tarvittaessa, erityisesti Cotonoun sopimuksen voimassaolon päättyessä.

4. Jos osapuoli pyytää sopimuksen määräysten tarkistamista, toisella osapuolella on kaksi (2) kuukautta aikaa pyytää, että tämä tarkistus laajennetaan koskemaan myös muita alkuperäisen pyynnön kohteena oleviin määräyksiin liittyviä määräyksiä.

112 artikla

Uusien jäsenvaltioiden liittyminen Euroopan unioniin

1. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvostolle ilmoitetaan kaikista kolmansien maiden hakemuksista, jotka koskevat liittymistä jäseneksi Euroopan unioniin. Euroopan unionin ja hakijavaltion välisten neuvottelujen aikana Euroopan unioni -osapuoli ilmoittaa Länsi-Afrikka-osapuolelle kaikki asiaankuuluvat tiedot, ja Länsi-Afrikka-osapuoli puolestaan ilmoittaa Euroopan unioni -osapuolelle omat näkökantansa, jotta ne voidaan ottaa täysin huomioon. Euroopan unioni -osapuoli ilmoittaa Länsi-Afrikka-osapuolelle kaikista liittymisistä Euroopan unioniin.

2. Euroopan unionin uudet jäsenvaltiot liittyvät tähän sopimukseen liittymisasiakirjaan sisältyvän lausekkeen perusteella siitä päivästä alkaen, jona ne liittyvät Euroopan unioniin. Jos Euroopan unioniin liittymistä koskevassa liittymisasiakirjassa ei määrätä Euroopan unionin jäsenvaltion ilman eri toimenpiteitä tapahtuvasta liittymisestä tähän sopimukseen, kyseinen Euroopan unionin jäsenvaltio liittyy siihen tallettamalla liittymisasiakirjan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön, joka toimittaa siitä oikeaksi todistetut jäljennökset Länsi-Afrikka-osapuolelle.

3. Osapuolet tarkastelevat uusien Euroopan unionin jäsenvaltioiden sopimukseen liittymisen vaikutuksia. Länsi-Afrikan ja Euroopan unionin talouskumppanuussopimuksen yhteisneuvosto voi päättää siirtymävaiheen toimista tai muutosten tekemisestä tarvittaessa.

113 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, kroaatin, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

114 artikla

Liitteet

Liitteet, pöytäkirjat ja julistukset ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

OSAPUOLTEN ALLEKIRJOITUKSET

LIITELUETTELO

Liite A:	Pöytäkirja ”alkuperätuotteiden” määritelmästä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä
Liite B:	Länsi-Afrikan alkuperätuotteiden tullit
Liite C:	Euroopan unionin alkuperätuotteiden tullit
Liite D:	Lisäykset kaupan teknisiä esteitä sekä terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevaan 3 lukuun
Liite E:	Pöytäkirja keskinäisestä hallinnollisesta avunannosta tulliasioissa
Liite F:	EPA-kehitysohjelmaa (PAPED) koskeva pöytäkirja